

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

Τεύχος 228, Μάρτιος - Απρίλιος 2016

- **Ενέργεια – Κτίρια – Εργατικό Δυναμικό**
- **Απασχόληση και Ανεργία το 2015**

Με την εργασία αυτή, που δημοσιεύεται στο περιοδικό ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ επιχειρείται να προταθεί μια εθνική στρατηγική για την ενδυνάμωση και ενίσχυση του κατασκευαστικού κλάδου, υπό το πρίσμα της υποστήριξης δράσεων σχετικών με την ενεργειακή αποδοτικότητα και την εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια. Οι προτάσεις πολιτικής που οριοθετούνται και προτείνονται προκύπτουν από τον Εθνικό Οδικό Χάρτη που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Εθνικής Δράσης BUILD UP Skills – Greece (BUS-GR). Στοιχεύουν κατά κύριο λόγο στην κατάρτιση και πιστοποίηση των προσόντων του εργατικού δυναμικού του κατασκευαστικού κλάδου, με γνώμονα την επίτευξη των στόχων της εθνικής ενεργειακής πολιτικής για το 2020 αλλά και τη γενικότερη ανακούφιση του πολυπαθούς αυτού κλάδου. Στην εργασία αυτή αρχικά καταγράφεται και αναλύεται η παρούσα κατάσταση στον κτιριακό τομέα, με παράλληλη παράθεση στατιστικών στοιχείων, σχετικά με την ενεργειακή κατανάλωση. Ταυτόχρονα, καταγράφονται και τεκμηριώνονται τα κενά δεξιοτήτων, τα εμπόδια καθώς και οι ποσοτικές ανάγκες για καταρτισμένο εργατικό δυναμικό στον κτιριακό τομέα στην Ελλάδα έως το 2020. Η πρόταση πολιτικής, βασισμένη στα σημαντικά κενά δεξιοτήτων που παρατηρούνται, επιχειρεί να προδιαγράψει ένα πλήρες Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση των καταγεγραμμένων εμποδίων για την υλοποίηση των εθνικών ενεργειακών στόχων για το 2020, και να προτείνει την εφαρμογή μέτρων για την ενίσχυση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού του κατασκευαστικού κλάδου στα ειδικά θέματα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και της Εξοικονόμησης Ενέργειας. Ο Εθνικός Οδικός Χάρτης αποτέλεσε αντικείμενο εκτεταμένης διαβούλευσης και έχει επικυρωθεί από ένα σημαντικό πλήθος ισχυρών εθνικών φορέων που εκπροσωπούν τους κλάδους της ενέργειας, των κατασκευών, της εργασίας και της εκπαίδευσης. Επιπλέον η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ δημοσιεύει άρθρο για την απασχόληση και την ανεργία το 2015. Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ τέλος, δημοσιεύει τις δραστηριότητες του ΙΝΕ το τελευταίο διάστημα.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ • ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΓΣΕΕ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Γιάννης Παναγόπουλος

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Γιώργος Αργείτης, Γιάννης Κουζής, Δημήτρης Κατσορίδας, Γιώργος Κολλιάς, Γιώργος Κρητικίδης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γιώργος Αργείτης

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Γ. Κολλιάς, Δ. Κατσορίδας

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ιουλιανού 24 Αθήνα, Τηλ: 210 8202247, Fax: 210 8202202

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: www.inegsee.gr • **ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:** vpetrak@inegsee.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΚΑΜΠΥΛΗ, Αντιγόνης 60,

Τηλ: 210 5156820, Fax: 210 5156811, www.kambili.gr

ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΚΤΙΡΙΑ – ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΣ ΜΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ 2020*

Περίληψη

Η εργασία αυτή επιχειρεί να προτείνει μια εθνική στρατηγική για την ενδυνάμωση και ενίσχυση του κατασκευαστικού κλάδου, υπό το πρίσμα της υποστήριξης δράσεων σχετικών με την ενεργειακή αποδοτικότητα και την εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια. Οι προτάσεις πολιτικής που οριοθετούνται και προτείνονται προκύπτουν από τον Εθνικό Οδικό Χάρτη που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Εθνικής Δράσης BUILD UP Skills – Greece (BUS-GR). Στοιχεύουν κατά κύριο λόγο στην κατάρτιση και πιστοποίηση των προσόντων του εργατικού δυναμικού του κατασκευαστικού κλάδου, με γνώμονα την επίτευξη των στόχων της εθνικής ενεργειακής πολιτικής για το 2020 αλλά και τη γενικότερη ανακούφιση του πολυπαθούς αυτού κλάδου. Στην εργασία αυτή αρχικά καταγράφεται και αναλύε-

ται η παρούσα κατάσταση στον κτιριακό τομέα, με παράλληλη παράθεση στατιστικών στοιχείων, σχετικά με την ενεργειακή κατανάλωση. Ταυτόχρονα, καταγράφονται και τεκμηριώνονται τα κενά δεξιοτήτων, τα εμπόδια καθώς και οι ποσοτικές ανάγκες για καταρτισμένο εργατικό δυναμικό στον κτιριακό τομέα στην Ελλάδα έως το 2020. Η πρόταση πολιτικής, βασιζόμενη στα σημαντικά κενά δεξιοτήτων που παρατηρούνται, επιχειρεί να προδιαγράψει ένα πλήρες Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση των καταγεγραμμένων εμποδίων για την υλοποίηση των εθνικών ενεργειακών στόχων για το 2020, και να προτείνει την εφαρμογή μέτρων για την ενίσχυση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού του κατασκευαστικού κλάδου στα ειδικά θέματα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και της Εξοικονόμησης Ενέργειας. Ο Εθνικός Οδικός Χάρτης απο-

* Συντελεστές της μελέτης είναι οι: **Δούκας Χάρης**, Επίκουρος Καθηγητής, Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (h_doukas@eru.ntua.gr), **Μαλαματένιος Χαράλαμπος** Διδάκτωρ Μηχανολόγος Μηχανικός, Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ), Υπεύθυνος του Τμήματος Εκπαίδευσης (malam@cres.gr), **Σίσκος Ελευθέριος**, Τελεόφοιτος Διδάκτωρ Χημικός Μηχανικός, Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (Isiskos@eru.ntua.gr), **Στοιμενίδης Ανδρέας**, Διδάκτωρ Μηχανολόγος Μηχανικός, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Γραμματέας Εκπαίδευσης Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος, (anstoimenidis@yahoo.gr), **Τουρνάκη Σταυρούλα**, Μηχανικός Περιβάλλοντος, Πολυτεχνείο Κρήτης, Υπεύθυνη Επικοινωνίας Εργαστηρίου Ανανεώσιμων και Βιώσιμων Ενεργειακών Συστημάτων (s.tournaki@yahoo.gr), **Τσούτσος Θεοχάρης**, Καθηγητής, Σχολή Μηχανικών Περιβάλλοντος, Πολυτεχνείο Κρήτης, Διευθυντής Εργαστηρίου Ανανεώσιμων και Βιώσιμων Ενεργειακών Συστημάτων (theocharis.tsoutsos@enveng.tuc.gr).

τέλεσε αντικείμενο εκτεταμένης διαβούλευσης και έχει επικυρωθεί από ένα σημαντικό πλήθος ισχυρών εθνικών φορέων που εκπροσωπούν τους κλάδους της ενέργειας, των κατασκευών, της εργασίας και της εκπαίδευσης.

Λέξεις κλειδιά: Κατασκευαστικός κλάδος, Εξοικονόμηση ενέργειας, Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση

1. Παρούσα κατάσταση

Από το 2003 ο κατασκευαστικός κλάδος στην Ελλάδα απασχολούσε πάνω από το 8% του συνολικού ελληνικού εργατικού δυναμικού, ποσοστό το οποίο κατά το 3^ο τετράμηνο του 2007 έφτασε στο 9%. Από τότε, η απασχόληση στον οικοδομικό τομέα συρρικνώνεται συνεχώς λόγω της οικονομικής ύφεσης (από το 2006 μέχρι σήμερα, οι οικοδομικές άδειες παρουσίασαν μία μέση μείωση σε ετήσια βάση της τάξης του 20%). Μάλιστα, στα μέσα του 2012 η απασχόληση έφτασε στην ελάχιστη τιμή των τελευταίων 15 ετών, της τάξης του 5,6%¹, με τον κλάδο να αποτελεί έναν από τους πιο σφόδρα πληγέντες στην ελληνική οικονομία εντός της οικονομικής κρίσης.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛΣΤΑΤ), οι 295.000 εργαζόμενοι στον κλάδο το 1998 αυξήθηκαν σε 402.000 το 2008, και εν συνεχεία μειώθηκαν σε 213.500 κατά το 2ο τρίμηνο του 2012, οδηγώντας στη σωρευτική απώλεια 188.500 θέσεων εργασίας (180% περισσότερες σε σχέση με αυτές που είχαν δημιουργηθεί κατά τη διάρκεια ολόκληρης της δεκαετίας 1998 - 2008.). Λαμβάνοντας

υπόψη τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, εκτιμάται ότι ο απόλυτος αριθμός των εργατών και τεχνιτών που απασχολούνται στην εφαρμογή τεχνικών εξοικονόμησης ενέργειας σε κτίρια (ή με τις ανακαινίσεις κτιρίων) και με την εγκατάσταση συστημάτων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), ανερχόταν στις αρχές του 2013 σε 109.000.

Από την άλλη, η τελική κατανάλωση ενέργειας στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 30% από το 1990², (από 14,7 Mtoe το 1990 σε 19,4 Mtoe το 2010), λόγω τόσο των συνθηκών οικονομικής ανάπτυξης που επικράτησαν παλαιότερα, όσο και των νέων καταναλωτικών συνηθειών που έχουν υιοθετηθεί από τους τελικούς καταναλωτές. Αυτή η αυξητική τάση προέρχεται κυρίως από την αύξηση στην κατανάλωση πετρελαίου κατά 22,1%, και από την εκρηκτική αύξηση στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας κατά 86,3%. Από το 1998, με την εισαγωγή του φυσικού αερίου στο ενεργειακό μίγμα της χώρας, η τελική κατανάλωσή του έχει 6-πλασιαστεί, και αυτή η αυξανόμενη τάση αναμένεται να διατηρηθεί στο εγγύς μέλλον. Η τελική κατανάλωση ενέργειας από ΑΠΕ έχει αυξηθεί επίσης κατά 29% κατά τη διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας, κυρίως λόγω των μέτρων για τη προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε όλους τους τομείς.

Πιο συγκεκριμένα, η συνολική τελική κατανάλωση ενέργειας κατά την χρονική περίοδο 1990-2007 σημείωσε αυξητική

1. ΣΑΤΕ, «Ο Ελληνικός Κατασκευαστικός Κλάδος Α|2012», Εξαμηνιαία Έκθεση Εξελίξεων, Οκτώβριος 2012.

2. «Πολιτικές και Μέτρα για την Ενεργειακή Αποδοτικότητα στην Ελλάδα», Περιπτώσιολογική μελέτη της Ελλάδας στα πλαίσια του έργου ΙΕΕ "Παρακολούθηση της Ενεργειακής Αποδοτικότητας στην Ε.Ε. 27, τη Νορβηγία και την Κροατία (ODYSSEE-MURE)", Δεκέμβριος 2012.

τάση της τάξης του 2,41% ανά έτος, κυρίως λόγω της αυξημένης, κατά 2,16%, κατανάλωσης πετρελαιοειδών προϊόντων σε ετήσια βάση, το οποίο αντιπροσωπεύει την μερίδα του λέοντος στο ενεργειακό μείγμα της Ελλάδας, αλλά και της μέσης αύξησης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας κατά 4% σε ετήσια βάση. Εντούτοις, τόσο η ύφεση όσο και η εφαρμογή μέτρων για τη βελτίωση της αποδοτικότητας της τελικής χρήσης της ενέργειας οδήγησαν σε αξιοσημείωτη μείωση της τελικής κατανάλωσης ενέργειας στην περίοδο 2008-2010.

Ο τομέας των μεταφορών ευθύνεται για την κατανάλωση του μεγαλύτερου ποσοστού της τελικής κατανάλωσης ενέργειας στην Ελλάδα με 8,2 Mtoe το 2010 (με αύξηση κατά 39,8% σε σχέση με το 1990). Τα νοικοκυριά το 2010 κατανάλωσαν 4,6 Mtoe έναντι 3,1 Mtoe το 1990, που αντιστοιχεί σε μία αύξηση κατά 48,6% στην κατανάλωση ενέργειας. Πάντως, ο πιο γρήγορα αναπτυσσόμενος τομέας όσον αφορά στην κατανάλωση ενέργειας είναι ο τριτογενής, καθώς η κατανάλωση ενέργειάς του έχει σχεδόν τριπλασιαστεί από το 1990, ακολουθώντας μία μέση αυξητική τάση της τάξης του 6,7% ανά έτος. Η κατανάλωση ενέργειας στη βιομηχανία και τον γεωργικό τομέα παραμένει σχεδόν σταθερή και κοντά στα επίπεδα του 1990. Η τελική κατανάλωση ενέργειας από ΑΠΕ στον τομέα των νοικοκυριών έχει αυξηθεί κατά 19,2% τα τελευταία 17 έτη. Πάντως, το ποσοστό αυτό διαφοροποιείται ανάλογα με τη χρονιά, λόγω της διακύμανσης στην ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από τα μεγάλα υδροηλεκτρικά εργοστάσια.

Τα ελάχιστα επίπεδα για τη χρήση των ΑΠΕ στα κτίρια θεσπίστηκαν με την

Ευρωπαϊκή Οδηγία για την Ενεργειακή Απόδοση των Κτιρίων³ και την Ευρωπαϊκή Οδηγία Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας⁴, ενώ θεσμοθετήθηκαν με τον εθνικό «Κανονισμό Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων - KENAK»⁵. Σύμφωνα με τον KENAK, όλα τα νέα αλλά και τα ανακαινισμένα κτίρια σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές της χώρας υποχρεώνονται να καλύπτουν τουλάχιστον το 60% των αναγκών τους σε ζεστό νερό μέσω θερμικών ηλιακών συστημάτων.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι, η Ελληνική αγορά των θερμικών ηλιακών συστημάτων έχει φανεί αρκετά ανθεκτική στις δύσκολες οικονομικές συνθήκες. Οι 161.000 kW_{th} συνολικής εγκατεστημένης ισχύος των καινούργιων συστημάτων το 2011 αντιστοιχεί σε μία μεγέθυνση της τάξης του 7,5% σε σύγκριση με το 2010. Τα τελευταία έτη σημειώθηκε και μία εντυπωσιακή αύξηση της εγκατεστημένης ισχύος από φωτοβολταϊκά συστήματα (Φ/Β) τοποθετημένα στις στέγες κτιρίων. Πιο συγκεκριμένα, το 2012, και παρά την βαθιά οικονομική κρίση, τα Φ/Β συστήματα σε στέγες ισχύος < 10 kW_p άγγιξαν τα 300 MW_p. Παρόμοια κατάσταση αναμένεται να δημιουργηθεί στο εγγύς μέλλον με τις γεωθερμικές αντλίες θερμότητας.

2. Εθνικοί ενεργειακοί στόχοι και αναμενόμενη συμβολή του κτιριακού τομέα

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), πρώην Υπουργείο

3. Ευρωπαϊκή Οδηγία για την Ενεργειακή Απόδοση των Κτιρίων, 2010

4. Ευρωπαϊκή Οδηγία Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, 2009

5. Κανονισμός Ενεργειακής Αποδοτικότητας Κτιρίων - KENAK, 2010

Περιβάλλοντος Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ), αναμένει ότι, μέσω σημαντικών επενδύσεων στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, θα επιτευχθεί ο στόχος της μείωσης κατά 4% της παραγωγής αερίων του θερμοκηπίου μέχρι το 2020, σε σύγκριση με το 2005. Έτσι, το ΥΠΕΚΑ, στις 21 Ιουνίου 2010 ανακοίνωσε το σχέδιο του για την επίτευξη των στόχων 20-20-20 για το κλίμα και την ενέργεια, σύμφωνα με το οποίο τίθεται ως δεσμευτικός εθνικός στόχος η επίτευξη ενός ποσοστού 20% ως προς την συμβολή των ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας έως το 2020 (με 40% μερίδιο στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας), το οποίο αντιστοιχεί σε ποσοστό μεγαλύτερο από τον θεσπισμένο αρχικά στόχο (από την Οδηγία της Ε.Ε. για τις ΑΠΕ) του 18% για την Ελλάδα. Επίσης, προβλέπεται ότι ένα ποσοστό 10% των καυσίμων που χρησιμοποιούνται στις μεταφορές θα πρέπει να προέρχεται από βιοκαύσιμα μέχρι το 2020.

Όσον αφορά την εξοικονόμηση ενέργειας / ενεργειακή αποδοτικότητα, στο 2ο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ενεργειακή Αποδοτικότητα⁶ (ΕΣΔΕΑ), που υποβλήθηκε στην Ε.Ε. τον Σεπτέμβριο του 2011, εφαρμόστηκε μία μεθοδολογία για τον υπολογισμό της εξοικονόμησης πρωτογενούς ενέργειας που βασίζεται στα σενάρια που μελετήθηκαν κατά την προετοιμασία του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τις ΑΠΕ⁷ (ΕΣΔΑΠΕ). Η συνολικά εξοικονομούμενη πρωτογενής ενέργεια που προκύπτει σύμ-

φωνα με τα εν λόγω σενάρια ισοδυναμεί με 33,1 TWh μέχρι το 2020. Το μεγαλύτερο μέρος της εξοικονόμησης οφείλεται στην εφαρμογή των μέτρων σχετικά με την τελική κατανάλωση μέχρι το 2016, κυρίως λόγω των προτεινόμενων μέτρων στο 1ο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ενεργειακή Αποδοτικότητα (Απρίλιος 2008).

Επιπλέον, ποσοτικοποιήθηκε η εξοικονόμηση από την υλοποίηση των έργων για την διασύνδεση των νησιών με το ηπειρωτικό σύστημα, καθώς και των εργασιών για την αναβάθμιση και τον εξορθολογισμό των υφιστάμενων μονάδων ηλεκτροπαραγωγής και την λειτουργία των δικτύων τηλεθέρμανσης. Αυτό που στην πράξη δεν έχει ποσοτικοποιηθεί είναι η αναμενόμενη συμβολή των διάφορων τομέων της Ελληνικής οικονομίας (νοικοκυριά, τριτογενής τομέας, βιομηχανία, μεταφορές, κλπ.) προς αυτό τον «στόχο». Από την άλλη πλευρά, και όσον αφορά την προβλεπόμενη αύξηση της χρήσης των ΑΠΕ σε κτίρια μέχρι το 2020, σύμφωνα με το 1ο ΕΣΔΑΠΕ, το μερίδιο της ενέργειας από ΑΠΕ στον κτιριακό τομέα είναι προγραμματισμένο να φθάσει στο 30% το 2020 (27% στα κτίρια οικιακής χρήσης και 39% στα εμπορικά κτίρια).

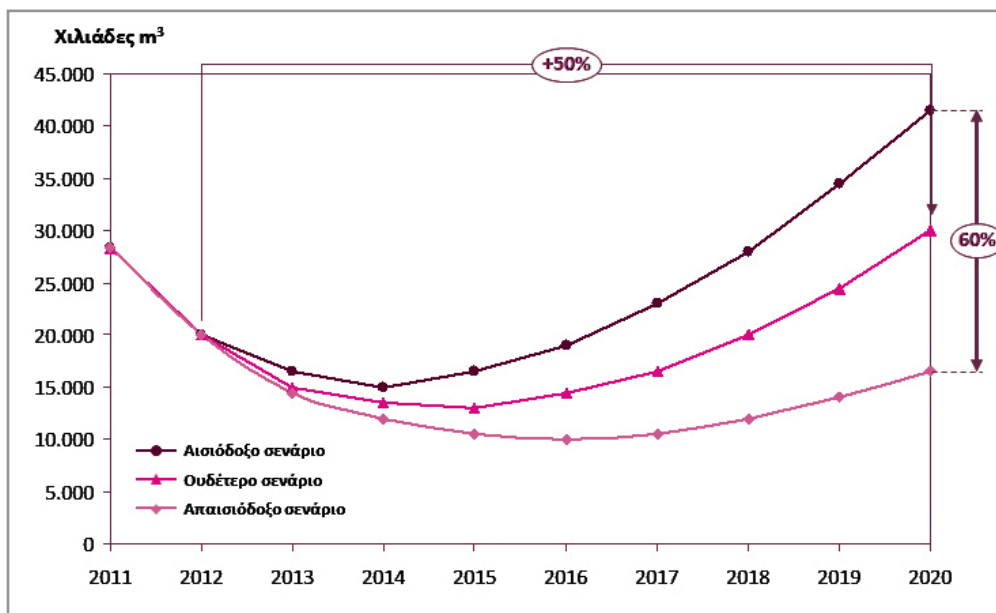
3. Απαιτήσεις για καταρτισμένο εργατικό δυναμικό στον κατασκευαστικό κλάδο

Η ποσοτικοποίηση των εργαζομένων στον κατασκευαστικό κλάδο το 2020 είναι άμεσα συνυφασμένη με το μέγεθος του κλάδου, και για τον λόγο αυτό επιχειρήθηκε μια προσομοίωση 3 διακριτών σεναρίων σχετικά με την εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα στο άμεσο μέλλον. Τα τρία διακριτά σενάρια

6. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (2010), 2ο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ενεργειακή Αποδοτικότητα

7. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (2010), Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Σχήμα 1: Προσομοίωση σεναρίων εξέλιξης της ελληνικής οικοδομικής δραστηριότητας

(Πηγή: Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης, 2013)

(βλ. Σχήμα 1) προσεγγίζουν με εναλλακτικό τρόπο την εξέλιξη της ελληνικής οικοδομικής δραστηριότητας και κατηγοριοποιούνται στα: (α) αισιόδοξο, (β) απαισιόδοξο και (γ) ουδέτερο ή σενάριο βάσης. Στη συνέχεια, η εκτιμώμενη οικοδομική δραστηριότητα για καθένα από τα σενάρια αυτά, μετρούμενη σε m³ νέων οικοδομών, μεταφράστηκε σε απαιτούμενο αριθμό εργατο-τεχνιτών. Από την προαναφερθείσα ανάλυση προέκυψε ότι οι περίπου 109.000 εργατοτεχνίτες που απασχολούνται επί του παρόντος στον

οικοδομικό τομέα στην Ελλάδα θα πρέπει να ενισχυθούν κατά ακόμη 10.000 (απαισιόδοξο σενάριο) έως 90.000 (αισιόδοξο σενάριο). Για περισσότερες λεπτομέρειες επί της ποσοτικής ανάλυσης που διενεργήθηκε, ο αναγνώστης παραπέμπεται στην «Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης για την Ελλάδα»⁸.

8. BUILD UP Skills-Greece, Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης σε Εθνικό Επίπεδο, 2013

Σχήμα 2: Στοιχεία εκτιμώμενων αναγκών κατάρτισης για τους εργατοτεχνίτες του κατασκευαστικού κλάδου μέχρι το 2020

(Πηγή: Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης, 2013)

Ταυτόχρονα, είναι κοινώς αποδεκτό το γεγονός ότι υφίσταται ένα κενό στις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού που ασχολείται με την εγκατάσταση συστημάτων ΑΠΕ και την εφαρμογή δραστηριοτήτων σχετικών με τα λήψη μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας (ή βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας) στα κτίρια και την έλλειψη σχετικής πιστοποίησης. Αυτό το καταγεγραμμένο κενό, σε αντιστοιχία με τους αυστηρούς στόχους της Ελλάδας για την ΕΞΕ και τις ΑΠΕ μέχρι το 2020, θέτει ως μία πρωταρχική (και επείγουσα) απαίτηση την κατάρτιση του 100% του εργατικού δυναμικού του κατασκευαστικού κλάδου. Η απαίτηση αυτή μεταφράζεται σε 119.000 έως 199.000 τεχνίτες, τεχνικούς και εγκαταστάτες που πρέπει να καταρτισθούν έως το 2020, και εμφανίζεται στο Σχήμα 2, σε συσχέτιση με τους απαιτούμενους εκπαιδευτές και τα σεμινάρια που πρέπει να διεξαχθούν.

Πιο συγκεκριμένα, ο αριθμός των εργατών που απασχολούνται στον κτιριακό

τομέα και που θα πρέπει να καταρτισθούν σε κάθε ειδικότητα / επάγγελμα (σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση κατά ISCO-08⁹) σε κάθε επίπεδο δεξιοτήτων προκειμένου να επιτευχθούν οι εθνικοί ενεργειακοί στόχοι του 2020, υπολογίστηκε ως εξής:

- Κτίστες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα: από 36.000 (απαισιόδοξο σενάριο) έως 86.000 (αισιόδοξο σενάριο)
- Τεχνίτες αποπεράτωσης κτιρίων και ασκούντες συναφή επαγγέλματα (συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών σκεπών, σοβατζήδων, υαλοθετών, υδραυλικών, τεχνικών κλιματισμού και ψυκτικών): από 73.500 (απαισιόδοξο σενάριο) έως 98.500 (αισιόδοξο σενάριο)
- Εγκαταστάτες και επισκευαστές ηλεκτρολογικού εξοπλισμού: από 9.500

9. International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/index.htm>

(απαισιόδοξο σενάριο) έως 14.500 (αισιόδοξο σενάριο).

Όλοι οι εργατοτεχνίτες του κατασκευαστικού κλάδου θα πρέπει να καταρτισθούν, ώστε να αποκτήσουν τα απαιτούμενα προσόντα για τις εφαρμογές ΑΠΕ ή/και ΕΞΕ / Ενεργειακής Αποδοτικότητας. Σε σχέση με την προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί, βάσει των απαντήσεων που ελήφθησαν από τους αρμόδιους φορείς μέσω των σχετικών ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν σε αυτούς, τα επαγγέλματα που θεωρείται ότι χρήζουν άμεσης προτεραιότητας όσον αφορά στην ανάγκη για κατάρτιση είναι οι ηλεκτρολόγοι, οι υδραυλικοί (που είναι επίσης εγκαταστάτες συστημάτων ΑΠΕ), οι υαλοθέτες παραθύρων και οι αλουμινοσιδηροκατασκευαστές, οι σοβατζήδες και – προφανώς – οι οικοδόμοι. Αυτό ισοδυναμεί με ένα συνολικό αριθμό προγραμμάτων κατάρτισης μεταξύ 700 και 1100 ανά έτος που θα πρέπει να υλοποιηθούν σε μία χρονική περίοδο 7 ετών (μεταξύ του 2013 και του 2020).

Όσον αφορά στους απαιτούμενους εκπαιδευτές, και σε αντιστοιχία με τους λοιπούς οικονομικούς τομείς στην Ελλάδα και την δημιουργία σε αυτούς προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης για τους υπαλλήλους/εργαζομένους, εκτιμάται εμπειρικά ότι σε κάθε 15 επαγγελματίες καταρτισθέντες ανά έτος αντιστοιχεί ένας εκπαιδευτής / καθηγητής. Έτσι, λαμβάνοντας υπόψη την ομοιόμορφη κατάρτιση των εργαζομένων στην κατασκευαστική βιομηχανία εντός των 7 ετών που παραμένουν μέχρι το 2020¹⁰ για την δράση αυτή

θα απαιτηθούν περίπου 1.900 εκπαιδευτές.

Επιπλέον, υπήρξαν και δύο ακόμη στοιχεία στα οποία δόθηκε έμφαση. Αφενός ότι είναι επισφαλές το κατά πόσον οι υφιστάμενες δομές τεχνικής κατάρτισης διαθέτουν τις απαραίτητες εγκαταστάσεις / υποδομές για την υποστήριξη / βιωσιμότητα αυτής της τεράστιας δράσης (ειδικά όσον αφορά στο “πρακτικό τμήμα” της κατάρτισης), πράγμα το οποίο χρήζει διερεύνησης. Αφετέρου, και εξίσου πολύ σημαντικό, ότι η συνολική διαδικασία της κατάρτισης και της πιστοποίησης προσόντων θα πρέπει να ακολουθεί τους εθνικούς κανόνες και κανονισμούς (δηλ. το όποιο σχήμα κατάρτισης και πιστοποίησης υιοθετηθεί πρέπει να είναι συμβατό με το υφιστάμενο σύστημα).

4. Ανάπτυξη του Εθνικού Οδικού Χάρτη Προσόντων

4.1. Στάδια ανάπτυξης του Οδικού Χάρτη

Η διαδικασία ανάπτυξης του Εθνικού Οδικού Χάρτη Προσόντων¹¹ σχεδιάστηκε με κύριο στόχο το να διασφαλιστεί η ευρεία συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, ενώ είχε και έντονο χαρακτήρα διαβούλευσης των προτάσεων με τους ενδιαφερόμενους φορείς (κυρίως τις ομοσπονδίες των εργατο-τεχνιτών). Την ευθύνη της επιστημονικής τεκμηρίωσης φέρει η κοινοπραξία του έργου BUILD UP Skills – Greece (BUS-GR), ενώ τις στρατηγικές κατευθύνσεις έδωσε η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού (ΕΣΣ) που συστάθηκε με αυτό το σκοπό.

Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού

10. Με βάση τους υπολογισμούς που έγιναν το 2013 – πλέον τα χρόνια έως το 2020 είναι μόνο πέντε

11. BUILD UP Skills- Greece, Εθνικός Οδικός Χάρτης Προσόντων, 2013

είχε συμβουλευτικό ρόλο και συντόνισε τη συνολική διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με την υλοποίηση του Εθνικού Οδικού Χάρτη Προσόντων. Η επιτροπή αυτή αποτελείτο από 10 εμπειρογνώμονες που εκπροσωπούσαν 8 οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων των αρμόδιων υπουργείων, εθνικών φορέων, πανεπιστημίων, εργατικών συνομοσπονδιών, κλπ. Πιο συγκεκριμένα, στην επιτροπή συμμετείχαν οι παρακάτω φορείς:

- Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ),
- Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ),
- Πολυτεχνείο Κρήτης (ΠΚ),
- Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων & Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ),
- Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος (ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ),
- Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΙΝΕ και ΚΑΝΕΠ της ΓΣΕΕ),
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, και
- Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ).

Κατά τη διάρκεια ανάπτυξης του Οδικού Χάρτη διεξήχθησαν τέσσερις συναντήσεις διαβούλευσης μεταξύ της ΕΣΣ και πλήθους ενδιαφερόμενων μερών, που όλοι μαζί συνέστησαν τη λεγόμενη «Εθνική Πλατφόρμα Επαγγελματικών Προσόντων» (ΕΠΕΠ). Οι εν λόγω συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν στις εγκαταστάσεις της ΓΣΕΒΕΕ στις 26 Φεβρουαρίου, 11 Ιουλίου

και 12 Νοεμβρίου του 2013. Παράλληλα λειτούργησε μια ηλεκτρονική πλατφόρμα διαβούλευσης που αναπτύχθηκε γι' αυτό το σκοπό, η οποία υποδεχόταν σχόλια και υποδείξεις των ενδιαφερόμενων μερών καθώς και συμπληρωμένα ερωτηματολόγια σχετικά με την αξιολόγηση των στρατηγικών μέτρων του Οδικού Χάρτη.

Ο Εθνικός Οδικός Χάρτης Προσόντων αναπτύχθηκε στη βάση τριών συγκεκριμένων αξόνων εστίασης για την εύρεση στέρεων λύσεων για την επίτευξη των στόχων του, και πάντα όσον αφορά τα ειδικά θέματα ενδιαφέροντος σχετικά με την εγκατάσταση συστημάτων ΑΠΕ και την εφαρμογή τεχνολογιών ΕΞΕ. Οι τρεις άξονες είναι οι εξής:

- Εξασφάλιση του απαιτούμενου αριθμού εργατοτεχνιτών στον κατασκευαστικό κλάδο.
- Αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργατοτεχνιτών στον κατασκευαστικό κλάδο.
- Υπερκερασμός των θεσμικών εμποδίων και διασφάλιση της βιωσιμότητας της πρωτοβουλίας.

Συνολικά προτάθηκαν 13 δέσμες μέτρων οι οποίες υποστηρίζονται από μια σειρά από «οριζόντιες» δράσεις ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης αφενός των εργατοτεχνιτών, σχετικά με την αναγκαιότητα συνεχούς επικαιροποίησης των δεξιοτήτων τους και τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την αναγνώριση των προσόντων τους, και αφετέρου των πολιτών, με στόχο να τους ενημερώσουν ως προς τα πλεονεκτήματα επιλογής πιστοποιημένων τεχνιτών.

Οι δέσμες μέτρων εστιάζουν στην αντιμετώπιση των βασικότερων εμποδίων για την ανάπτυξη των επαγγελματικών προσόντων των εργατοτεχνιτών του κτιριακού τομέα και για την επίτευξη των εθνικών

στόχων του 20-20-20, όπως αυτά εντοπίστηκαν και καταγράφηκαν από τα μέλη της ΕΠΕΠ και τους εμπλεκόμενους φορείς, ως ακολούθως:

E.1	Οικονομικά (κόστος κατάρτισης / πιστοποίησης, χρηματοδότηση, οικονομικά κίνητρα)
E.2	Ελλιπές θεσμικό πλαίσιο
E.3	Έλλειψη κατάλληλων προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης
E.4	Έλλειψη κατάλληλων υποδομών (κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό, ανεπαρκείς εγκαταστάσεις και εξοπλισμός)
E.5	Ανεπαρκής δύναμη καταρτισμένων εκπαιδευτών (απουσία εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την κατάρτιση των εκπαιδευτών, ανεπαρκής αριθμός)
E.6	Χαμηλό ενδιαφέρον για την επικαιροποίηση των προσόντων (χαμηλό κύρος σχετικών επαγγελμάτων, έλλειψη προστιθέμενης αξίας για τους πιστοποιημένους τεχνίτες)

4.2. Ιεράρχηση μέτρων – Προτεραιότητες Οδικού Χάρτη

Τα μέτρα που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς κατόπιν αξιολογήθηκαν με στόχο την διαμόρφωση των προτεραιοτήτων του Εθνικού Οδικού Χάρτη μέχρι το 2020. Μέσω της αποσύνθεσης του προβλήματος εξήχθησαν τα επιμέρους κριτήρια αξιολόγησης που εμφανίζονται στο Σχήμα 3.

Η όλη διαδικασία εξαγωγής των κριτηρίων αξιολόγησης περιγράφεται από το κλασικό μοντέλο κατασκευής μιας συνεπούς οικογένειας κριτηρίων, όπως προτάθηκε από τον Roy το 1985.¹² Αυτή η δια-

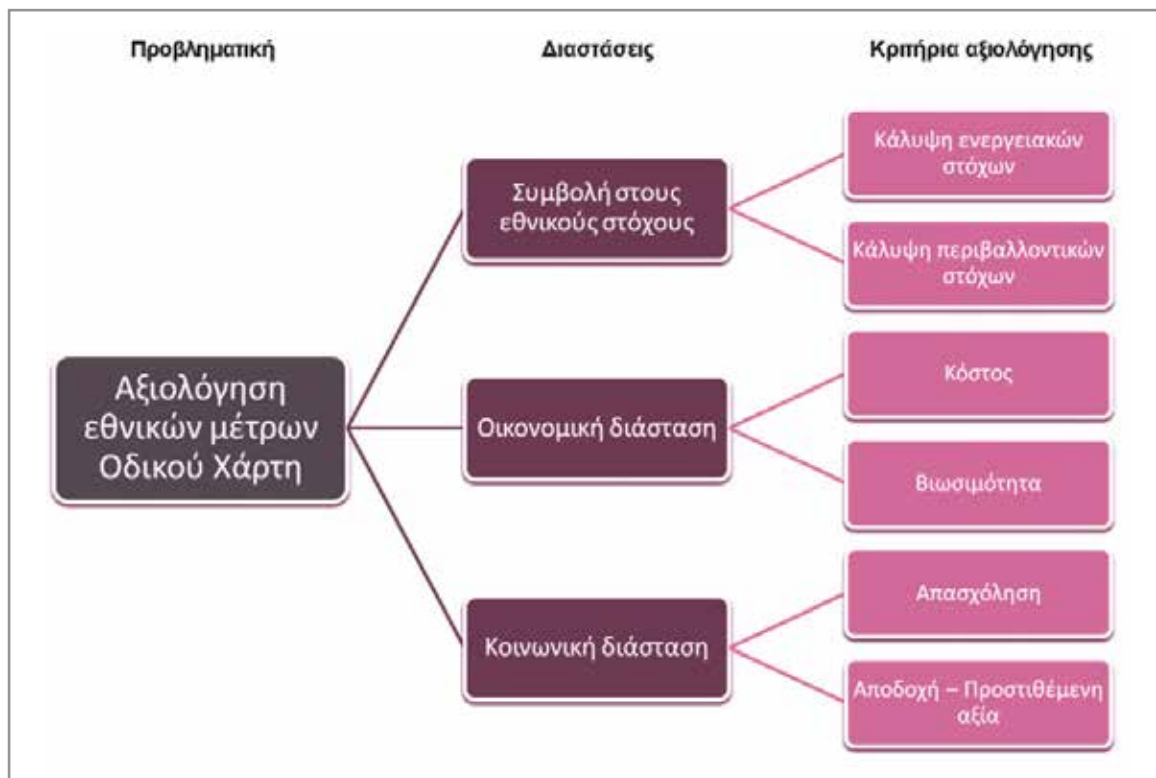
δικασία έχει αναγνωριστεί ως βασική και αναντικατάστατη για την τεκμηριωμένη και ορθή υποστήριξη αποφάσεων σύμφωνα με τις μεθοδολογίες της Πολυκριτήριας Λήψης και Υποστήριξης Αποφάσεων (MCDA-M – Multicriteria Decision Aid and Making), επιστημονικό πεδίο που αναπτύσσεται και εξελίσσεται ταχέως τα τελευταία 40 χρόνια, και έχει πετύχει ευρείας απήχησης και εφαρμογής τόσο σε διοικητικά όσο και σε πολιτικά ζητήματα και προβλήματα λήψης αποφάσεων (Figueira κ.α., 2005¹³).

Στο επόμενο στάδιο εξήχθησαν οι βαθμολογήσεις που αποσπά το κάθε επιμέρους μέτρο σε κάθε κριτήριο. Στη συνέχεια, οι βαθμολογήσεις αυτές συναθροίζο-

¹² Roy, B. (1985). Methodologie multicritère d'aide à la décision, Economica, Paris.

¹³ Figueira, J., Greco, S., Ehrgott, M. State-of-Art of Multiple Criteria Decision Analysis, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, Eds. (2005).

Σχήμα 3: Διαστάσεις και κριτήρια αξιολόγησης των μέτρων του Οδικού Χάρτη

(Πηγή: Εθνικός Οδικός Χάρτης Προσόντων, 2013)

νται ισοβαρώς για την εξαγωγή των βαθμολογιών κάθε προτεινόμενου μέτρου σε επίπεδο διαστάσεων. Η συνεισφορά κάθε μέτρου σε κάθε κριτήριο και διάσταση εκφράστηκε ποιοτικά, σε τριβάθμια διακριτή και διατεταγμένη κλίμακα γλωσσικών μεταβλητών. Η χρήση διακριτής και διατεταγμένης κλίμακας γλωσσικών μεταβλητών χρησιμοποιείται ευρέως σε προβλήματα διαμόρφωσης προτεραιοτήτων λόγω ακριβώς της αμεσότητας και τη ευκρίνειας των τελικών αποτελεσμάτων^{14,15}.

Το τρίτο στάδιο της διαδικασίας αξι-

ολόγησης συνίσταται στη σύνθεση των επιμέρους βαθμολογήσεων, όπως αναπτύχθηκαν στο 2^ο στάδιο, σε μια τελική συνολική βαθμολογία για κάθε μέτρο. Τα μέτρα, ανάλογα με τη συνολική βαθμολογία που απέσπασαν στις τρεις επιμέρους διαστάσεις, τελικά κατηγοριοποιήθηκαν σε 3 κατηγορίες: (α) Υψηλής προτεραιότητας, (β) Μέτριας προτεραιότητας και (γ) Χαμηλής προτεραιότητας. Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των μέτρων, όπως προέκυψαν από τη βαθμολόγηση των μελών της ΕΣΣ και των ενδιαφερόμενων μερών συνολικά, και για τις τρεις διαστάσεις της αξιολόγησης ξεχωριστά.

14. Doukas H., "Modelling of linguistic variables in multicriteria energy policy support", *European Journal of Operational Research*, 2013, 227 (2), pp. 227-238.

15. Herrera, F., & Herrera-Viedma, E. (2000). Linguistic decision analysis: steps for solving decision problems

under linguistic information. *Fuzzy Sets and Systems*, 115, pp. 67-82.

Πίνακας 1: Αξιολόγηση των μέτρων του Εθνικού Οδικού Χάρτη Προσόντων και εξαγωγή προτεραιοτήτων

Στρατηγικά μέτρα Εθνικού Οδικού Χάρτη		Διαστάσεις αξιολόγησης			Συνολική προτεραιότητα μέτρου
		Εθνικοί στόχοι	Οικονομική διάσταση	Κοινωνική διάσταση	
M.1	Επανάταξη ανεκμετάλλετου-ανενεργού εργατικού δυναμικού	++	++	+++	Υψηλή
M.2	Ενίσχυση της ελκυστικότητας και της εικόνας των επαγγελμάτων του κατασκευαστικού κλάδου	++	+	++	Χαμηλή
M.3	Παροχή κινήτρων στους νέους για την εισχώρησή τους στον κλάδο	++	+	+++	Μέτρια
M.4	Καταπολέμηση της ανασφάλιστης εργασίας	+	++	++	Χαμηλή
M.5	Παροχή κινήτρων στους ειδικευμένους εργάτες για την παραμονή τους στον κλάδο	+	++	++	Χαμηλή
M.6	Επικαιροποίηση των επαγγελματικών περιγραμμάτων και εισαγωγή νέων	++	++	+++	Υψηλή
M.7	Ενίσχυση της βασικής αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης (ΑΕΚ) του ανθρώπινου δυναμικού στον κατασκευαστικό κλάδο	++	++	++	Μέτρια
M.8	Διαμόρφωση εξειδικευμένων προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης (ΣΕΚ) του ανθρώπινου δυναμικού στον κατασκευαστικό κλάδο.	+++	++	+++	Υψηλή
M.9	Εισαγωγή μηχανισμών διασφάλισης ποιότητας των εκπαιδευτικών διαδικασιών και της πιστοποίησης	+++	++	++	Υψηλή
M.10	Ανάπτυξη μηχανισμού-πλαισίου για την διασφάλιση του απαιτούμενου αριθμού εκπαιδευτών	++	+++	++	Υψηλή
M.11	Επικαιροποίηση θεσμικού πλαισίου στην αλυσίδα: Κατάρτιση - Πιστοποίηση - Ρύθμιση επαγγέλματος & Επαγγελματικών προσόντων	+++	++	+++	Υψηλή
M.12	Ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης ελέγχου και ανατροφοδότησης της προόδου υλοποίησης του Οδικού Χάρτη	+++	++	++	Υψηλή
M.13	Ανάπτυξη και εφαρμογή των κατάλληλων εργαλείων για την υλοποίηση των δράσεων του Οδικού Χάρτη	++	+++	++	Υψηλή
M.14	Διάχυση, αποδοχή και προώθηση των δράσεων του Οδικού Χάρτη	++	++	+++	Υψηλή

(Πηγή: Εθνικός Οδικός Χάρτης Προσόντων, 2013)

Στη συνέχεια, για κάθε μέτρο υψηλής προτεραιότητας εισήχθησαν χρονοδιαγράμματα ολοκλήρωσης και προσδιορίστηκαν οι εμπλεκόμενοι φορείς που σχετίζονται άμεσα με την υλοποίησή τους, καθώς και πιθανοί χρηματοδοτικοί μηχανισμοί. Επίσης, έγινε η αναγωγή κάθε μέτρου σε έναν αριθμό συγκεκριμένων αυτοτελών δράσεων. Δεδομένης της έκτασης της ανάλυσης που ακολουθήθηκε για τη συγκεκριμένη εργασία, δεν γίνεται

περαιτέρω αναφορά σε αυτή στο παρόν κείμενο και ο αναγνώστης παραπέμπεται στον Εθνικό Οδικό Χάρτη Προσόντων για περαιτέρω σχετική πληροφόρηση.

Ο Εθνικός Οδικός Χάρτης Προσόντων και τα αποτελέσματα / οι προτάσεις του επικυρώθηκαν, μέσω της αποστολής στους εταίρους της Δράσης BUS-GR επίσημης επιστολής επικύρωσης, από ένα μεγάλο αριθμό φορέων, οι οποίοι παρατίθενται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2: Φορείς που επικύρωσαν τον Εθνικό Οδικό Χάρτη

✓ ΚΑΠΕ	✓ Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
✓ Πολυτεχνείο Κρήτης	✓ ΙΜΕ - ΓΣΕΒΕΕ
✓ Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.	✓ ΤΕΕ
✓ ΙΝΕ - ΓΣΕΕ	✓ ΚΑΝΕΠ - ΓΣΕΕ
✓ Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	✓ Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ)
✓ Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)	✓ Ελληνικό Σύστημα Διαπίστευσης Α.Ε. (ΕΣΥΔ)
✓ Σύνδεσμος Εταιριών Φωτοβολταϊκών (ΣΕΦ)	✓ Ένωση Βιομηχανιών Ηλιακής Ενέργειας (ΕΒΗΕ)
✓ Ένωση Ελληνικών Επιχειρήσεων Θέρμανσης & Ενέργειας (ΕΝ.Ε.ΕΠΙ.Θ.Ε.)	✓ Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Εργοληπτών Ηλεκτρολόγων (ΠΟΣΕΗ)
✓ Πανελλήνια Ομοσπονδία Βιοτεχνών Αλουμινοσιδηροκατασκευαστών (ΠΟΒΑΣ)	✓ Πανελλήνια Ομοσπονδία Εμπόρων & Βιοτεχνών Υαλοπινάκων (ΠΟΕΒΥ)
✓ Ομοσπονδία Βιοτεχνών Υδραυλικών Ελλάδας (ΟΒΥΕ)	✓ Ομοσπονδία Ψυκτικών Ελλάδος (ΟΨΕ)
✓ Ομοσπονδία Ηλεκτροτεχνιτών Ελλάδος (ΟΗΕ)	✓ Ομοσπονδία Οικοδόμων και Ξύλου Ελλάδος (ΟΟΞΕ)
✓ Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εταιριών Μόνωσης (ΠΣΕΜ)	✓ Πανελλήνιος Σύνδεσμος Διογκωμένης Πολυστερίνης (ΠΑ.ΣΥ.ΔΙ.Π.)
✓ Εθνικό Σύστημα Υποδομών Ποιότητας (ΕΣΥΠ) & Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ)	✓ Σύνδεσμος Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΣΕΕ)
✓ Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιριών (ΣΑΤΕ)	✓ Σύλλογος Τεχνικών Υπαλλήλων Ελλάδος (ΣΤΥΕ)
✓ Πανελλήνια Ένωση Διπλ. Μηχανικών Εργοληπτών Δημ. Έργων (ΠΕΔΜΕΔΕ)	✓ Πανελλήνιος Σύλλογος Χημικών Μηχανικών (ΠΣΧΜ)
✓ Ελληνικός Σύνδεσμος Εταιριών Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΛΣΕΚΕΚ)	✓ Ινστιτούτο Εκπαίδευσης & Επιμόρφωσης Μελών ΤΕΕ (ΙΕΚΕΜ - ΤΕΕ)
✓ Ελληνική Ένωση Αλουμινίου (ΕΕΑ)	✓ Τράπεζα Αττικής

Σημειώνεται ότι, πέρα από τους προαναφερθέντες, πλήθος άλλων φορέων (αναπτυξιακών, φορέων κατάρτισης και παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών) έχουν επίσης επικυρώσει τον Εθνικό Οδικό Χάρτη αποστέλλοντας σχετική επιστολή. Ενδεικτικά αναφέρονται ο Οργανισμός Ανάπτυξης Κρήτης (ΟΑΚ), το Τμήμα Δυτικής Κρήτης του ΤΕΕ, το Εμποροβιομηχανικό Επιμελητήριο Χανίων (ΕΒΕ - Χανίων), η Ομοσπονδία Επαγγελματιών-Βιοτεχνών & Εμπόρων Ν. Χανίων, ο Σύνδεσμος Θερμοϋδραυλικών Ν. Χανίων, το Σωματείο Μεταλλοκατασκευαστών Ν. Χανίων "ΗΦΑΙΣΤΟΣ", το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης ΚΡΗΤΗ, το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης INTEGRATION και η εταιρία εκπαιδευτικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών ΔΙΑΣΤΑΣΗ Α.Ε.

5. Επιπρόσθετες προτάσεις αναζωογόνησης του κατασκευαστικού κλάδου

Στη συγκεκριμένη ενότητα καταγράφηκε μία σειρά προτάσεων που θα μπορούσαν να συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην ικανοποίηση των εθνικών ενεργειακών στόχων και των στόχων για τον περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) και άλλων αερίων του φαινομένου του θερμοκηπίου. Οι προτάσεις αυτές δεν αφορούν άμεσα τους εργατοτεχνίτες του κατασκευαστικού κλάδου και την κατάρτιση/πιστοποίηση των προσόντων τους σε θέματα ΑΠΕ και ΕΞΕ στα κτίρια, αλλά είναι περισσότερο στρατηγικού χαρακτήρα. και έχουν ως εξής:

- Αναζωογόνηση του επενδυτικού ενδιαφέροντος για έργα ΕΞΕ και ΑΠΕ.
- Παροχή οικονομικών κινήτρων και

φορολογικών ελαφρύνσεων για ιδιώτες και επιχειρήσεις που υιοθετούν έργα και πολιτικές αειφόρου ανάπτυξης και μείωσης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

- Παροχή κινήτρων για την εκτέλεση έργων ΕΞΕ και ΑΠΕ σε περιφερειακό επίπεδο.
- Θέσπιση κανόνων και απαιτήσεων για τις κατασκευαστικές εταιρίες και τις εταιρίες εγκατάστασης συστημάτων ΑΠΕ.
- Θέσπιση κανόνων και προδιαγραφών σχετικά με την εσωτερική κατανάλωση ενέργειας των κτιρίων, προερχόμενη από ΑΠΕ.
- Διαμόρφωση εθνικού πλάνου για την Ενεργειακή Αποδοτικότητα (ΕνΑ) – με έμφαση στον τομέα των κτιρίων - με βάση την Οδηγία 2012/27/ΕΕ.
- Θέσπιση αλλαγών στην εθνική ενεργειακή πολιτική που θα ενθαρρύνουν τη ζήτηση ενέργειας προερχόμενη από ΑΠΕ.
- Προώθηση στους πολίτες της ενεργειακά υπεύθυνης συμπεριφοράς και διαβίωσης.

Όπως προέκυψε από τις σχετικές συζητήσεις/εισηγήσεις, εφόσον δρομολογηθούν τα κατάλληλα μέτρα για την υλοποίηση κάποιων από τις παραπάνω προτάσεις, θα επέλθει άνοιγμα της αγοράς των ενεργειακών προϊόντων καθώς και αυτών που αφορούν τα συστήματα ΑΠΕ στα κτίρια, με άμεσο αποτέλεσμα την τόνωση της ζήτησης σε εξειδικευμένους εργατοτεχνίτες του κλάδου.

6. Συμπεράσματα

Ο Εθνικός Οδικός Χάρτης Προσόντων, που παρουσιάζεται στο παρόν κείμενο πολιτικής, αποτελεί το προϊόν μιας συντεταγμένης προσπάθειας για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και των προσόντων του εργατικού δυναμικού του κατασκευαστικού κλάδου στην Ελλάδα, με στόχο την ανοικοδόμηση νέων κτιρίων υψηλής ενεργειακής απόδοσης και την ανακατασκευή των παλαιών σύμφωνα με τα νέα θεσπισμένα πρότυπα της Ε.Ε. Ο Οδικός Χάρτης, παρόλο που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας BUILD UP Skills, στοχεύει πέρα από αυτή και φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα εργαλείο άσκησης πίεσης για τη διαμόρφωση νέων προτεραιοτήτων στις εθνικές πολιτικές που σχετίζονται με την ενέργεια, τα κτίρια και τη διαβίωση μάθηση.

Προτείνονται και αναλύονται μέτρα υψηλής προτεραιότητας σε συγκεκριμένες συμπαγείς δράσεις με καθορισμένα χρονοδιαγράμματα. Για καθεμία από αυτές τις δράσεις προσδιορίζονται οι εμπλεκόμενοι φορείς και οι πιθανοί μηχανισμοί χρηματοδότησης για την υλοποίησή τους. Απώτερος σκοπός της ολοκληρωμένης αυτής δράσης είναι η μόχλευση των διαδικασιών για την ενδυνάμωση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του εργατικού δυναμικού του κλάδου τόσο σε εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Παράλληλα, το παρόν κείμενο φιλοδοξεί να αποτελέσει τη βάση για την ανοικοδόμηση ενός μακρόπνοου εθνικού πλαισίου αειφόρου ανάπτυξης, προσελκύνοντας και εμπλέκοντας όλους τους εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς σε θέματα ενέργειας, εργασίας και

εκπαίδευσης.

Αξίζει στο σημείο αυτό να αναφερθεί ότι, ένα από τα κύρια αποτελέσματα που προέκυψαν από τη διαβούλευση και την ανάλυση της παρούσας κατάστασης είναι ότι ελάχιστες από τις απαιτούμενες «νέες» δεξιότητες στα ειδικά θέματα της ΕΞΕ και των ΑΠΕ διδάσκονται στην Β'θμια επαγγελματική εκπαίδευση ή/και αρχική επαγγελματική κατάρτιση. Αντίστοιχα, πολύ λίγες από αυτές καλύπτονται στα ήδη υφιστάμενα, και ούτως ή άλλως περιορισμένα, προγράμματα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης. Οι λίγες περιπτώσεις που όντως διδάσκονται οι δεξιότητες αυτές αφορούν δράσεις ενδο-επιχειρησιακής κατάρτισης που γίνονται από συγκεκριμένες επιχειρήσεις εντός των εγκαταστάσεων τους και η κατάρτιση αυτή έχει σποραδικό χαρακτήρα.

Πιο συγκεκριμένα, οι περισσότερες δεξιότητες που ήδη διδάσκονται σε κάποιο βαθμό, εντοπίζονται στα προγράμματα που υλοποιούνται για τους εγκαταστάτες Φ/Β συστημάτων¹⁶, τα οποία όμως στην πλειοψηφία τους δεν εντάσσονται σε θεσμοθετημένη διαδικασία πιστοποίησης προσόντων. Προκύπτει λοιπόν σημαντική ανάγκη για αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και σχεδιασμό νέων προγραμμάτων στην περίπτωση της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης.

Σχετικά με την πιστοποίηση των τεχνικών και εργατών του κατασκευαστικού κλάδου, καθώς και των εγκαταστατών

16. Tsoutsos T., Tournaki K., Gkouskos Z. (2013). Training and Certification of PV Installers in Europe, *Renewable Energy*, 49, pp. 222-226.

ενεργειακά αποδοτικών συστημάτων και συστημάτων ΑΠΕ στα κτίρια προτείνεται:

✓ Η ανάπτυξη συστήματος πιστοποίησης της επαγγελματικής κατάρτισης των επαγγελματιών οι οποίοι δεν διαθέτουν αναγνωρισμένο επαγγελματικό τίτλο,

και

✓ Η αντιστοίχιση της πιστοποίησης της επαγγελματικής κατάρτισης επαγγελματιών με τους τίτλους επαγγελματικής κατάρτισης.

Αναφορές

1. BUILD UP Skills – Greece, (2013α). Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης σε εθνικό επίπεδο. http://buildupskills.eu/sites/default/files/D2.3_BUILD%20UP%20Skills-Greece_Status%20quo%20Report%20%28EN%29_0.pdf
2. BUILD UP Skills – Greece, (2013β). Εθνικός Οδικός Χάρτης Προσόντων. http://buildupskills.eu/sites/default/files/D5.4_BUS-GR_National%20Roadmap_Greece%20%28EN%29.pdf
3. Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία 2012. Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Μάρτιος 2012.
4. Κανονισμός Ενεργειακής Αποδοτικότητας Κτιρίων, 2010.
5. ΣΑΤΕ, «Ο Ελληνικός Κατασκευαστικός Κλάδος Α|2012», Εξαμηνιαία Έκθεση Εξελίξεων, Οκτώβριος 2012.
6. Πολιτικές και Μέτρα για την Ενεργειακή Αποδοτικότητα στην Ελλάδα, 2012. Περιπτωσιολογική μελέτη της Ελλάδας στα πλαίσια του έργου IEE - Παρακολούθηση της Ενεργειακής Αποδοτικότητας στην Ε.Ε. 27, τη Νορβηγία και την Κροατία (ODYSSEEMURE).
7. Οδηγία 2009/28/ΕΚ του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2009, σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
8. Οδηγία 2010/31/ΕΕ του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 19ης Μαΐου 2010, σχετικά με την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (αναδιατύπωση).
9. Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (2010), Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.
10. Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (2011), 2ο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ενεργειακή Αποδοτικότητα.
11. Doukas, H. (2013). Modelling of linguistic variables in multicriteria energy policy support, European Journal of Operational Research, 227 (2), pp. 227-238.
12. Herrera, F., & Herrera-Viedma, E. (2000). Linguistic decision analysis: steps for solving decision problems under linguistic information. Fuzzy Sets and Systems, 115, pp. 67-82.
13. ILO (2008). International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/isco08/index.htm>.
14. Figueira, J., Greco, S., Ehrgott, M., Eds. (2005). State-of-Art of Multiple Criteria Decision Analysis, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht.
15. Roy, B. (1985). Methodologie multicritère d'aide à la décision, Economica, Paris.
16. Tsoutsos T., Tournaki K., Gkouskos Z. (2013). Training and Certification of PV Installers in Europe, Renewable Energy, 49, pp. 222-226.

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΟ 2015

Του Γιώργου Κρητικίδη

Στο εν λόγω άρθρο θα εξετάσουμε κατ' αρχάς τις κυριότερες μεταβολές που συντελέστηκαν την περίοδο 2014-2015 κατά φύλο στην απασχόληση και την ανεργία στο σύνολο του εργατικού δυναμικού και στους νέους 15-24 ετών.

Εν συνεχεία θα εξετάσουμε τις μέσες καθαρές αμοιβές στον ιδιωτικό και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και τη διαμόρφωση του χάσματος των καθαρών αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών για την περίοδο 2010-2015.

Εισαγωγή

Από την έναρξη της οικονομικής κρίσης (2008) και μέχρι σήμερα χάθηκαν από την οικονομία 968.500 θέσεις εργασίας ενώ οι άνεργοι αυξήθηκαν κατά 796.600 άνδρες και γυναίκες, με τις αντίστοιχες ποσοστιαίες μεταβολές να είναι -20,9% και 218,9%.

Την εν λόγω περίοδο αυξήθηκε η μερική απασχόληση κατά 77.800 άτομα ενώ η συρρίκνωση των πλήρως απασχολούμενων ανήλθε σε 1.046.300 άτομα. Η απασχόληση μειώθηκε σε όλες τις κατηγορίες των εργαζομένων ενώ η μείωση που επήλθε στην κατηγορία των μισθωτών αναλογεί στο 63,2% των θέσεων εργασίας

που χάθηκαν(611.700 μισθωτοί).

Το κύριο βάρος στην αρνητική μεταβολή των μισθωτών αναλογεί σε θέσεις εργασίας με μόνιμη εργασία (90,0%) αλλά και στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας (59,4%). Στους μισθωτούς η πλήρη απασχόληση μειώθηκε κατά 716.400 άτομα, με πάνω από τα 2/3 να αναλογεί στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Η μερική απασχόληση των μισθωτών αυξήθηκε μόνο στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας κατά 117.000 άνδρες και γυναίκες.

Λόγω της εφαρμογής των «μνημονίων» και των πολιτικών τους οι μέσες καθαρές αμοιβές μειώθηκαν σε σχέση με το 2010 κατά 19,8% για το σύνολο των μισθωτών, κατά 20,3% στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας και κατά 17,8% στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Το χάσμα των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο όσον αφορά την πλήρη απασχόληση (86,52), ενώ μειώνεται κατά 8,3 μονάδες (91,33) στις θέσεις μερικής απασχόλησης.

Διαχρονικά οι γυναίκες έχουν χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στα μεγέθη των θέσεων απασχόλησης που θεωρούνται ως κύριες έναντι των πολύ μεγαλύ-

τερων ποσοστών στις επισφαλείς θέσεις εργασίας καθώς και στους ανέργους.

Στην διάρκεια της οικονομικής κρίσης και ύφεσης γίνεται φανερό ότι η «καλυτέρευση» των ποσοστών συμμετοχής των γυναικών είναι αποτέλεσμα των εντονότερων επιπτώσεων της ύφεσης στους άνδρες από ότι στις γυναίκες.

Γενικά χαρακτηριστικά και μεταβολές 2014-2015

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, κατά το Γ΄ τρίμηνο του 2015 η απασχόληση ανήλθε σε 3.671.096 άνδρες και γυναίκες, ενώ οι άνεργοι σε 1.160.523 άτομα¹. Σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2014 η απασχόληση αυξήθηκε κατά 84.212 άνδρες και γυναίκες και οι άνεργοι μειώθηκαν κατά 68.847 άτομα. Οι αντίστοιχες ποσοστιαίες μεταβολές ήταν 2,3% για την απασχόληση και -5,6% για τους ανέργους.

Αποτέλεσμα των εν λόγω μεταβολών ήταν η περαιτέρω αποκλιμάκωση του ποσοστού ανεργίας κατά 1,5 ποσοστιαία μονάδα, από 25,5% το 2014 σε 24,0% το 2015.

Ως προς την κατά φύλο εξέταση, οι γυναίκες αναλογούν στο 42,2% των απασχολούμενων και το 52,3% των ανέργων έναντι 41,9% και 50,5% που αντίστοιχα αναλογούσαν το προηγούμενο έτος. Το ποσοστό ανεργίας των ανδρών διαμορφώθηκε το 2015 στο 20,7% από 22,6% το 2014, ενώ το αντίστοιχο των γυναικών στο 28,1% έναντι 29,2% του προηγούμενου έτους. Η συμμετοχή των γυναικών στη συνολική μεταβολή των απασχολούμενων ανέρχεται στο 54,0% ενώ σε αυτήν των ανέργων στο 20,5%.

1. Το εν λόγω μέγεθος της απασχόλησης είναι παρόμοιο με το αντίστοιχο μέγεθος του 2012, ενώ αυτό της ανεργίας είναι μικρότερο κατά 5,0% και σχεδόν κατά μία ποσοστιαία μονάδα από το αντίστοιχο ποσοστό ανεργίας του ίδιου έτους.

Πίνακας 1. Κατάσταση Πληθυσμού και μεταβολές ανά ηλικιακές ομάδες και φύλο, 2014-2015 (σε χιλιάδες)

2015	Πληθυσμός	Εργατικό Δυναμικό	Απασχο- λούμενοι	Άνεργοι	Μη Ενεργός	% Ανεργίας	% Μη Ενεργού
Και τα δύο φύλα	9.242,3	4.831,6	3.671,1	1.160,5	4.410,7	24,0%	47,7%
15-24	1.073,4	277,7	142,1	135,6	795,6	48,8%	74,1%
Άνδρες	4.455,8	2.676,3	2.122,4	553,9	1.779,5	20,7%	39,9%
15-24	533,4	145,8	82,1	63,7	387,6	43,7%	72,7%
Γυναίκες	4.786,5	2.155,3	1.548,7	606,6	2.631,2	28,1%	55,0%
15-24	540,0	131,9	60,0	71,9	408,0	54,5%	75,6%
(%) Γυναικών	51,8%	44,6%	42,2%	52,3%	59,7%	1,17	1,15
15-24	50,3%	47,5%	42,2%	53,0%	51,3%	1,12	1,02

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 2014-2015	Πληθυσμός	Εργατικό Δυναμικό	Απασχο- λούμενοι	Άνεργοι	Μη Ενεργός
Και τα δύο φύλα	-35,2	15,4	84,2	-68,8	-50,5
15-24	-16,1	-33,9	-15,2	-18,7	17,8
Άνδρες	-17,7	-15,9	38,8	-54,7	-1,8
15-24	-7,7	-20,6	-12,1	-8,4	12,9
Γυναίκες	-17,5	31,3	45,4	-14,1	-48,7
15-24	-8,4	-13,4	-3,1	-10,3	4,9
(%) Γυναικών	49,6%	203,5%	53,9%	20,5%	96,4%
15-24	52,2%	39,4%	20,3%	54,9%	27,8%

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2014-2015 Γ· Τριμήνου, Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Οι νέοι μέχρι 24 ετών αναλογούν στο 15,4% του παραγωγικού πληθυσμού 15-64 ετών, στο 35,8% του μη ενεργού παραγωγικού πληθυσμού, στο 3,9% του συνόλου των απασχολούμενων και στο 11,7% του συνόλου των ανέργων. Το ποσοστό ανεργίας των νέων το 2015 διαμορφώθηκε στο 48,8% για το σύνολο έναντι 49,5% του προηγούμενου έτους, στο 43,7% στους νέους άνδρες έναντι 43,3% και στο 54,5% έναντι 56,6% στις νέες γυναίκες. Οι νέες γυναίκες αναλογούν στο ήμισυ του πληθυσμού και του μη ενεργού πληθυσμού των νέων, στο 53,0% των νέων ανέργων και στο 42,2% της απασχόλησης των νέων. Σε σχέση με το προηγούμενο έτος

το εργατικό δυναμικό των νέων μειώθηκε και στα δύο φύλα, τόσο στην απασχόληση όσο και στους ανέργους κατά 15.220 και 18.700 νέους αντίστοιχα. Η συμμετοχή των νέων γυναικών στις εν λόγω μεταβολές είναι 20,0% όσον αφορά την μείωση της απασχόλησης και 55,0% στην μείωση των ανέργων.

Οι μεταβολές στην απασχόληση 2014-2015

Η αύξηση της απασχόλησης οφείλεται αποκλειστικά, για πρώτη φορά μετά από πολλά έτη συρρίκνωσής της, στην μεταβολή των απασχολούμενων με πλήρη απα-

σχόληση καθώς μειώθηκε ο αριθμός των απασχολούμενων με μερική απασχόληση, με αποτέλεσμα την μικρή μείωση του ποσοστού των μερικώς απασχολούμενων από 9,5% το 2014 στο 9,1% το 2015.

Τα ποσοστά της μερικής απασχόλησης² μειώθηκαν επίσης σε άνδρες και γυναίκες ενώ η συμμετοχή των γυναικών διαμορφώθηκε στο 51,6% όσον αφορά την μεταβολή των πλήρως απασχολούμενων και στο 17,0% στην μεταβολή των απασχολούμενων με μερική απασχόληση.

Σε σχέση με το προηγούμενο έτος το εργατικό δυναμικό των νέων μειώθηκε και στα δύο φύλα, τόσο στην απασχόληση όσο και στους ανέργους κατά 15.220 και 18.700 νέους αντίστοιχα. Η συμμετοχή των νέων γυναικών στις εν λόγω μεταβολές είναι 20,0% όσον αφορά την μείωση της απασχόλησης και 55,0% στην μείωση των ανέργων.

Η σημειούμενη μείωση της απασχόλησης των νέων οφείλεται σε μεγαλύτερο βαθμό στην μείωση της πλήρους απασχόλησης έναντι αυτής της μερικής απασχόλησης (83% έναντι 17,0%), ενώ η μερική απασχόληση μειώθηκε μόνο στους νέους άνδρες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το ποσοστό της μερικής απασχόλησης να διαμορφωθεί το 2015 στο 21,5% για τα δύο φύλα από 21,0% το 2014, σε 17,4% στους νέους άνδρες από 18,6% και στο 27,0% στις νέες γυναίκες από 24,6% του προηγούμενου έτους.

2. Το ποσοστό μερικής απασχόλησης στους άνδρες διαμορφώθηκε στο 6,5% το 2015 έναντι 6,9% το 2014, ενώ στις γυναίκες διαμορφώθηκε στο 12,6% έναντι 13,1% το προηγούμενο έτος.

Πίνακας 2. Απασχολούμενοι σε πλήρη και μερική απασχόληση ανά ηλικιακές ομάδες και φύλο και μεταβολές 2014-2015 (σε χιλιάδες)

	2015		ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	2015	Σύνολο	15-24	Σύνολο	15-24
Και τα δύο φύλα		3.671,1	142,1	84,2	-15,2
Πλήρης		3.337,3	111,6	90,0	-12,7
Μερική		333,8	30,5	-5,7	-2,5
% Μερικής		9,1%	21,5%		
Άνδρες		2.122,4	82,1	38,8	-12,1
Πλήρης		1.983,9	67,8	43,6	-8,9
Μερική		138,5	14,3	-4,8	-3,2
% Μερικής		6,5%	17,4%		
Γυναίκες		1.548,7	60,0	45,4	-3,1
Πλήρης		1.353,4	43,8	46,4	-3,7
Μερική		195,3	16,2	-1,0	0,6
% Μερικής		12,6%	27,0%		
% Γυναικών		42,2%	42,2%	53,9%	20,3%
Πλήρης		40,6%	39,2%	51,6%	29,5%
Μερική		58,5%	53,0%	17,1%	-25,3%

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2014-2015 Γ' Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Ως προς την θέση στην επιχείρηση σχεδόν, τα 2/3 των απασχολούμενων εργάζονται ως μισθωτοί και το 1/4 είναι αυτοαπασχολούμενοι, (65,6% και 23,0% αντίστοιχα), το 7,0% είναι εργοδότες και το 4,4% είναι συμβοηθόντα και μη αμειβόμενα μέλη. Σε σχέση με το προηγούμενο έτος αυξήθηκαν οι κατηγορίες των μισθωτών και των εργοδοτών ενώ αντίθετα υπήρξε στις κατηγορίες των αυτοαπασχολούμενων και των συμβοηθόντων μελών. Με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου εργάζεται το 13,0% των μισθωτών, αναλογία ίδια με αυτήν του προηγούμενου έτους, οι οποίοι συμμετέχουν στην μεταβολή της μισθωτής εργασίας σε αναλογία 1/10.

Οι γυναίκες ως προς την θέση στην επιχείρηση συμμετέχουν το 2015 κατά 60,4% στην κατηγορία των συμβοηθούτων και μη αμειβόμενων μελών, κατά 45,4% στη μισθωτή εργασία, κατά 34,2% στην κατηγορία των αυτοαπασχολούμενων και κατά 27,2% στην κατηγορία των εργοδοτών. Στις συνολικές μεταβολές των εν λόγω

κατηγοριών οι γυναίκες συμμετέχουν αντίστοιχα κατά 44,0% και 39,0% στις αυξήσεις των κατηγοριών των μισθωτών και των εργοδοτών, αναλογούν στο σύνολο σχεδόν της μείωσης των συμβοηθούτων και μη αμειβόμενων μελών και μόλις στο 2,1% στην μείωση της κατηγορίας των αυτοαπασχολούμενων.

Πίνακας 3. Απασχολούμενοι κατά θέση στο επάγγελμα ανά ηλικιακές ομάδες και φύλο και μεταβολές 2014-2015 (σε χιλιάδες)

2015	Σύνολο	Εργοδότες	Αυτοαπασχολούμενοι	Μισθωτοί	Βοηθοί
Και τα δύο φύλα	3.671,1	255,9	843,1	2.409,5	162,6
15-24	142,1	1,7	9,2	110,8	20,4
Άνδρες	2.122,4	186,4	554,9	1.316,7	64,4
15-24	82,1	1,1	6,9	58,0	16,1
Γυναίκες	1.548,7	69,6	288,2	1.092,7	98,3
15-24	60,0	0,6	2,3	52,8	4,3
(%) Γυναικών	42,2%	27,2%	34,2%	45,4%	60,4%
15-24	42,2%	34,8%	25,3%	47,6%	21,0%

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 2014-2015	Σύνολο	Εργοδότες	Αυτοαπασχολούμενοι	Μισθωτοί	Βοηθοί
Και τα δύο φύλα	84,2	32,6	-36,9	98,1	-9,6
15-24	-15,2	-0,2	-4,9	-3,0	-7,0
Άνδρες	38,8	19,9	-36,1	55,1	-0,1
15-24	-12,1	-0,4	-3,1	-4,6	-4,0
Γυναίκες	45,4	12,7	-0,8	42,9	-9,4
15-24	-3,1	0,2	-1,8	1,6	-3,1
(%) Γυναικών	53,9%	38,9%	2,1%	43,8%	98,5%
15-24	20,3%	-93,2%	36,5%	-53,3%	43,9%

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2014-2015 Γ' Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Το ποσοστό όσων εργάζονται με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου στο σύνολο των μισθωτών σε σχέση με το προηγούμενο έτος αυξήθηκε στις γυναίκες ενώ μειώθηκε στους άνδρες³. Είναι

χαρακτηριστικό ότι οι γυναίκες συμμετέχουν σε αναλογία 38,2% στην μεταβολή της μόνιμης εργασίας και κατά 86,6% στην μεταβολή της προσωρινής εργασίας.

άνδρες διαμορφώθηκε στο 12,3% το 2015 έναντι 12,7% το 2014, ενώ στις γυναίκες διαμορφώθηκε στο 13,8% έναντι 13,5% το προηγούμενο έτος.

3. Το ποσοστό προσωρινής απασχόλησης στους

Επίσης, η μισθωτή εργασία των γυναικών αυξήθηκε μόνο στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, ενώ μειώθηκε στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Σχεδόν οι 8 στους 10 νέους εργάζονται με μισθωτή απασχόληση (78,0%), το 14,3% ως συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη, το 6,5% ως αυτοαπασχολούμενοι και το υπόλοιπο 1,2% ως εργοδότες⁴. Είναι χαρακτηριστική η υψηλή συμμετοχή των νέων στην κατηγορία των συμβοηθούντων και μη αμειβόμενων μελών καθώς αποτελούν το 12,5% της συνολικής απασχόλησης της εν λόγω κατηγορίας, με τους νέους άνδρες να αποτελούν το 25,0% της αντίστοιχης απασχόλησης των ανδρών, ενώ οι νέες γυναίκες αποτελούν μόλις το 4,4% των γυναικών που εργάζονται στην εν λόγω κατηγορία.

Η απασχόληση των νέων μειώθηκε σε σχέση με το προηγούμενο έτος σε όλες τις κατηγορίες κυρίως στους νέους άνδρες ενώ στις νέες γυναίκες αυξήθηκε στις κατηγορίες των μισθωτών και των εργοδοτών.

Η αναλογία των μισθωτών που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας αυξήθηκε στο 68,0% από 66,4% του προηγούμενου έτους ενώ είναι και η μόνη κατηγορία μισθωτών στην οποία αυξήθηκε η απασχόληση κυρίως με τις μορφές της μόνιμης και της πλήρους απασχόλησης.

4. Το 2014 το 72,3% των νέων εργαζότανε ως μισθωτοί, το 17,9% ως συμβοηθούντα και μη αμειβόμενα μέλη, το 9,0% ως αυτοαπασχολούμενοι και το 1,2% ως εργοδότες.

Πίνακας 4. Μισθωτοί σε διάκριση Ευρύτερου δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα της οικονομίας και μεταβολές 2014-2015

2015	ΜΙΣΘΩΤΟΙ	ΕΥΡΥΤΕΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ	2.409.467	771.807	1.637.660
ΜΟΝΙΜΗ	2.096.730	714.679	1.382.051
ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ	312.737	57.128	255.609
(%) ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ	13,0%	7,4%	15,6%
ΠΛΗΡΗ	2.163.901	757.821	1.406.080
ΜΕΡΙΚΗ	245.566	13.986	231.580
(%) ΜΕΡΙΚΗΣ	10,2%	1,8%	14,1%
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 2014-2015	98.052	-5.282	103.334
ΜΟΝΙΜΗ	86.821	-1.911	88.732
ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ	11.231	-3.371	14.602
(%) ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ	11,5%	63,8%	14,1%
ΠΛΗΡΗ	87.536	-2.195	89.731
ΜΕΡΙΚΗ	10.516	-3.087	13.603
(%) ΜΕΡΙΚΗΣ	10,7%	58,5%	13,2%

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2014-2015 Γ· Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Χαρακτηριστικά και μεταβολές των ανέργων 2014-2015

Τα 3/4 των ανέργων εξακολουθούν να παραμένουν είτε ως μακροχρόνια άνεργοι είτε ως να έχουν εργαστεί το παρελθόν και το 1/4 να είναι νεοεισερχόμενοι άνεργοι και κατά το 2015. (Οι αναλογίες είναι 73,7%, 76,4% & 23,6% αντίστοιχα). Την μείωση των ανέργων σε σχέση με το προηγούμενο έτος ακολουθούν και οι εν λόγω κατηγορίες.

Στις κατηγορίες των ανέργων οι γυναίκες συμμετέχουν σε αναλογία 40,0% των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν, κατά 53,0% των μακροχρόνια

ανέργων και κατά 61,0% στους νεοεισερχόμενους ανέργους, ενώ οι αναλογίες με τις οποίες συμμετέχουν στις μεταβολές των εν λόγω κατηγοριών που συντελέστηκαν σε σχέση με το προηγούμενο έτος κυμαίνονται στο ίδιο επίπεδο με αυτό της γυναικείας συμμετοχής στην συνολική μεταβολή των ανέργων.

Σχεδόν τα 3/4 των νέων ανέργων ανή-

κει στην κατηγορία των νεοεισερχόμενων ανέργων, πάνω από το ήμισυ στην κατηγορία των μακροχρόνια ανέργων και λίγο πάνω από το 1/4 στην κατηγορία των ανέργων που έχουν εργαστεί στο παρελθόν, (72,5%, 55,0% και 27,5% αντίστοιχα). Οι νέες άνεργες γυναίκες αναλογούν στο 53,0% των ανέργων στις εν λόγω κατηγορίες.

Πίνακας Διάρκεια ανεργίας ανά ηλικιακές ομάδες, φύλο και μεταβολές 2014-2015 (σε χιλιάδες)

2015	Σύνολο	≥ 12 μήνες	«Νέοι»	ΠΑΛΑΙΟΙ
Και τα δύο φύλα	1.160,5	855,0	273,8	886,7
15-24	135,6	74,3	98,3	37,3
Άνδρες	553,9	401,5	106,4	447,5
15-24	63,7	34,1	45,9	17,8
Γυναίκες	606,6	453,5	167,4	439,2
15-24	71,9	40,2	52,4	19,5
(%) Γυναικών	52,3%	53,0%	61,1%	49,5%
15-24	53,0%	54,1%	53,3%	52,4%

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 2014-2015	Σύνολο	≥ 12 μήνες	«Νέοι»	ΠΑΛΑΙΟΙ
Και τα δύο φύλα	-68,8	-72,0	-21,8	-47,0
15-24	-18,7	-21,2	-14,9	-3,8
Άνδρες	-54,7	-56,7	-17,0	-37,7
15-24	-8,4	-10,8	-5,1	-3,3
Γυναίκες	-14,1	-15,3	-4,8	-9,3
15-24	-10,3	-10,4	-9,8	-0,5
(%) Γυναικών	20,5%	21,2%	22,1%	19,8%
15-24	54,9%	49,1%	65,5%	13,7%

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2014-2015 Γ· Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Ροές απασχόλησης και ανεργίας

Μέσα από την εξέταση των ροών απασχόλησης, ανεργίας και αεργίας, αποτυπώνεται η διαδικασία μέσα από την οποία

διαμορφώνεται η κατάσταση του πληθυσμού όπως τελικά την επεξεργαζόμαστε, δηλαδή τα μεγέθη της απασχόλησης, της ανεργίας και του μη ενεργού πληθυσμού.

Όπως διαπιστώνουμε από το σχήμα 1, από την κατηγορία όσων δήλωσαν ότι απασχολούνταν κατά το προηγούμενο έτος⁵ (3.646.706 άτομα) εξήλθαν 180.836 άτομα, το 70,0% προς την κατεύθυνση των ανέργων (128.159 άτομα).

Ταυτόχρονα, εισήλθαν ως εργαζόμενοι 205.226 άτομα από τους οποίους πάνω από τα 2/3 προέρχονται από την κατηγορία των ανέργων (157.407 άτομα). Έτσι το τελικό μέγεθος της απασχόλησης διαμορφώθηκε σε 3.671.096 άνδρες και γυναίκες.

Από την κατηγορία των ανέργων που δήλωσαν ότι ήταν κατά τον προηγούμενο χρόνο ήταν άνεργοι (1.194.529 άνδρες και γυναίκες), διαπιστώνουμε ότι οι εκροές οι οποίες ανέρχονται σε 277.549 άτομα, το 57% αυτών κατευθύνθηκε προς την απασχόληση, δηλαδή βρήκε εργασία (157.407 άτομα) και το υπόλοιπο 43% κατευθύνθηκε προς τον μη ενεργό πληθυσμό. Προς την κατεύθυνση της ανεργίας εισέρχονται 243.543 άτομα, με τα 53,0% αυτών να είναι πρώην απασχολούμενοι (128.159 άτομα), διαμορφώνοντας το τελικό μέγεθος των ανέργων σε 1.160.523 άτομα.

Τέλος, από τα 163.203 άτομα που προέρχονται από την κατηγορία των μη ενεργών και που εισήλθαν στην αγορά εργασίας, το 70,0% αυτών εντάχθηκε στην αγορά εργασίας ως άνεργοι προς αναζήτηση δηλαδή εργασίας (115.384 άτομα), ενώ το υπό-

λοιπο 30% βρήκε εργασία (47.819 άτομα). Ομοίως, από τα 172.819 άτομα τα οποία εισήλθαν στον μη ενεργό πληθυσμό το 70,0% προέρχονται από πρώην ανέργους (120.142 άτομα) και το υπόλοιπο 30,0% από πρώην απασχολούμενους (52.677 άτομα).

Το ισοζύγιο στην αναπλήρωση μεταξύ θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν και των θέσεων εργασίας που χάθηκαν για δεύτερο έτος συνεχίζει να είναι θετικό (1,13) παραπλήσιο με το αντίστοιχο του προηγούμενου έτους (1,15).

Για καλύτερη κατανόηση των ροών απασχόλησης και πως αυτή διαμορφώνει τα εξεταζόμενα μεγέθη της απασχόλησης και των ανέργων παρουσιάζουμε τα παρακάτω διαγράμματα που αποτυπώνουν την διαμόρφωσή της από το 2013.

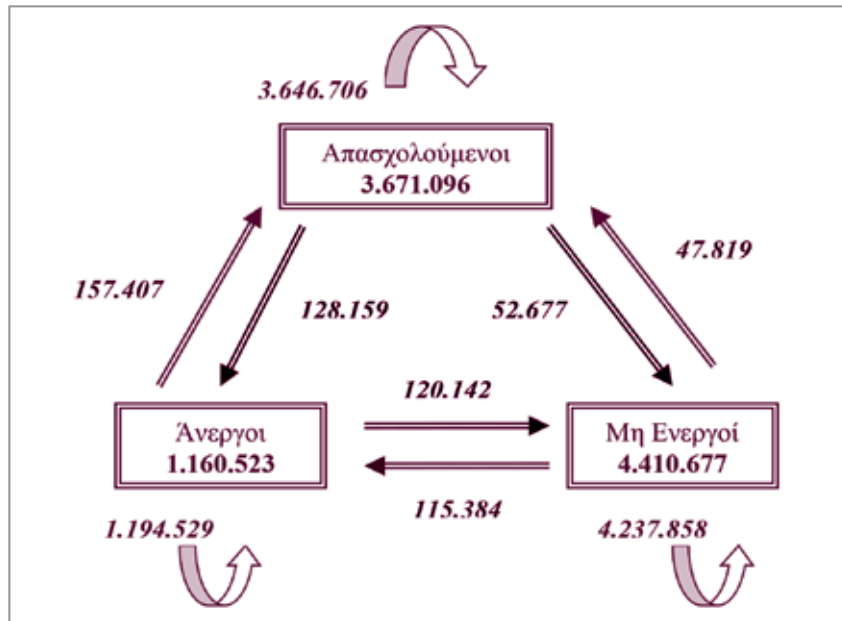
Μέσες καθαρές αμοιβές και το χάσμα των αμοιβών

Τα αποτελέσματα της οικονομικής κρίσης την τελευταία εξαετία (2010-2015) εκτός της ύφεσης και της εκρηκτικής αύξησης των ανέργων είχαν και ως αποτέλεσμα την μείωση των καθαρών αμοιβών ενώ σε γενικές γραμμές διατηρήθηκε αμετάβλητο το χάσμα των καθαρών αμοιβών μεταξύ ανδρών γυναικών, λόγω της συνολικής μείωσης των αποδοχών και στα δύο φύλα.

Οι μέσες καθαρές αμοιβές στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας το 2015, προσεγγίζουν το 90,8% των μέσων καθαρών αμοιβών του συνόλου των μισθωτών όσον αφορά τους πλήρως απασχολούμενους και το 98,2% όσον αφορά τους μερικώς απασχολούμενους, ελαφρά αυξημένοι σε

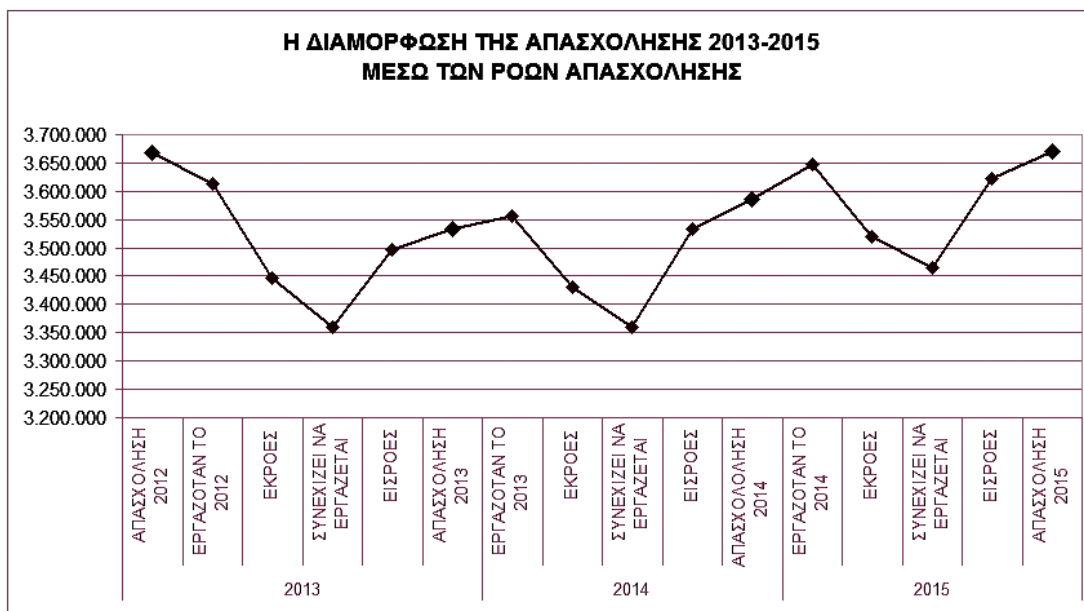
5. Το εν λόγω μέγεθος διαφέρει από τον αριθμό των απασχολούμενων του τριμήνου του προηγούμενου έτους πάνω στον οποίο βασίζεται η ετήσια μεταβολή της απασχόλησης, καθώς κατά το χρονικό διάστημα το οποίο μεσολαβεί μεταξύ των ερευνών έχουν συντελεστεί μεταβολές, με αποτέλεσμα το μέγεθος της απασχόλησης να εμφανίζεται διαφοροποιημένο (βλέπε διαγράμματα 1 & 2). Η ίδια διαφοροποίηση κατά συνέπεια παρατηρείται και στα μεγέθη των ανέργων και των μη ενεργών.

Σχήμα 1 Ροές από και προς την Απασχόληση, 2015

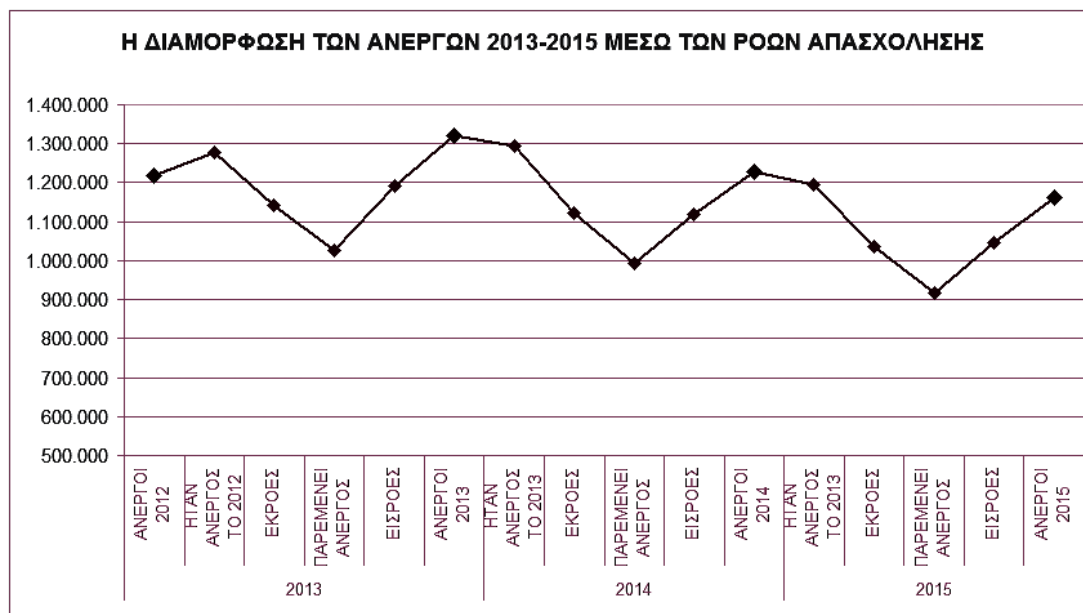
Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2015 Γ' τριμήνου.
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Διάγραμμα 1: Η διαμόρφωση της απασχόλησης

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2012-2015 Γ' τριμήνου.
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Διάγραμμα 2: Η διαμόρφωση των ανέργων

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2012-2015 Γ· τριμήνου.
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

σχέση με τις αντίστοιχες αναλογίες του 2010 (90,2,% και 97,1%).

Στο σύνολο της οικονομίας, το 2015 οι μέσες καθαρές αμοιβές των γυναικών ανήλθαν σε 796,94€ παρουσιάζοντας μείωση κατά 19,7% σε σχέση με αυτές του 2010 (992,87€). Την ίδια περίοδο οι μέσες καθαρές αμοιβές των ανδρών μειώθηκαν σε παραπλήσιο ποσοστό με αυτό των γυναικών, κατά 19,6% και από 1.145,88€ σε 921,15€. Για τον λόγο αυτό το χάσμα των αμοιβών παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητο (το 2010 οι μέσες καθαρές αμοιβές των γυναικών αντιστοιχούν στο 86,65% των μέσων καθαρών αμοιβών των ανδρών ενώ, το 2015 αντιστοιχούν στο 86,52%, παρουσίασε δηλαδή μικρή αύξηση). Όσον αφορά τις μέσες καθαρές αμοιβές των πλήρως απασχολούμενων, οι αρνητικές μεταβολές στις γυναίκες είναι ελαφρά εντονότερες έναντι των ανδρών (17,8%

έναντι 17,4%) με αποτέλεσμα το χάσμα των αμοιβών να παρουσιάζει μικρή αύξηση (από 89,72% το 2010 σε 89,33% το 2015). Αντίθετα στην μερική απασχόληση όπου οι αρνητικές μεταβολές είναι κατά πολύ εντονότερες στους άνδρες από ότι στις γυναίκες (23,4% έναντι 15,7%) είχαν ως αποτέλεσμα την μείωση του χάσματος των αμοιβών κατά 8,34 μονάδες (από 82,99% το 2010 σε 91,33% το 2015).

Στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, το 2015 οι μέσες καθαρές αμοιβές των γυναικών ανήλθαν σε 690,00€ παρουσιάζοντας μείωση κατά 19,6% σε σχέση με αυτές του 2010 (857,70€). Την ίδια περίοδο οι μέσες καθαρές αμοιβές των ανδρών μειώθηκαν λίγο εντονότερα, κατά 20,1% και από 1.046,09€ σε 836,18€, με αποτέλεσμα το χάσμα των αμοιβών να παρουσιάζει μικρή μείωση κατά 0,53 μονάδες (από 81,99% το 2010 σε 82,52% το 2015). Ομοίως

οι μέσες καθαρές αμοιβές των πλήρως απασχολούμενων όπου μειώθηκαν λίγο εντονότερα στους άνδρες από ότι στις γυναίκες (16,6% έναντι 17,0%) είχαν ως αποτέλεσμα τη μικρή μείωση του χάσματος των αμοιβών (από 85,43% το 2010 σε 85,76% το 2015). Στην μερική απασχόληση οι αρνητικές μεταβολές είναι πολύ εντονότερες στους άνδρες από ότι στις γυναίκες (21,7% έναντι 15,0%) είχαν ως αποτέλεσμα την μείωση του χάσματος των αμοιβών κατά 7,28 μονάδες (από 84,78% το 2010 σε 92,06% το 2015).

Στον ευρύτερο δημόσιο τομέα το 2015 οι μέσες καθαρές αμοιβές των γυναικών ανήλθαν σε 10009,46€ παρουσιάζοντας μείωση κατά 17,1% σε σχέση με αυτές του 2010 (1218,36€). Την ίδια περίοδο οι μέσες καθαρές αμοιβές των ανδρών μειώθηκαν εντονότερα, κατά 18,4% και από 1.346,89€ το 2010 σε 1099,26€ το 2015, με αποτέλεσμα την μείωση του χάσματος των αμοιβών κατά 1,37 μονάδες (από 90,46% το 2010 σε 91,83% το 2015). Οι μέσες καθαρές αμοιβές των πλήρως απασχολούμενων μειώθηκαν λίγο εντονότερα στους άνδρες από ότι στις γυναίκες (18,5% έναντι 18,1%) είχαν ως αποτέλεσμα τη μικρή μείωση του χάσματος των αμοιβών (από 92,13% το 2010 σε 92,59% το 2015). Στην μερική απασχόληση οι αρνητικές μεταβολές είναι πολύ εντονότερες στους άνδρες από ότι στις γυναίκες (9,7% έναντι 5,9%) είχαν ως αποτέλεσμα την μείωση του χάσματος των αμοιβών κατά 3,10 μονάδες (από 72,81% το 2010 σε 75,91% το 2015).

Όπως διαπιστώνουμε για τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας στη διάρκεια της εξαετίας παρατηρείτε σημαντική μετατόπιση

των καθαρών αμοιβών προς χαμηλότερες αμοιβές καθώς υπήρξε:

- μείωση θέσεων εργασίας στις οποίες υπήρχαν υψηλές καθαρές αμοιβές, από 900€ & άνω, κυρίως σε θέσεις εργασίας ανδρών έναντι των γυναικών, (69% άνδρες - 31% γυναίκες, ή 304.000 άνδρες έναντι 137.500 γυναίκες),
- ισόποση περίπτωση αύξηση μεταξύ ανδρών και γυναικών, θέσεων εργασίας με χαμηλές καθαρές αμοιβές, μέχρι 699€ (168.100 άνδρες έναντι 160.800 γυναίκες),
- σχεδόν ισόποση αύξηση μεταξύ ανδρών και γυναικών, θέσεων εργασίας μερικής απασχόλησης των οποίων οι καθαρές αμοιβές είναι έως 499€ (42.358 άνδρες έναντι 45.046 γυναίκες),
- το 2015 το 23,7% των ανδρών και το 37,6% των γυναικών με πλήρη απασχόληση έχουν καθαρές αμοιβές μέχρι 600€ ενώ οι αντίστοιχες αναλογίες το 2010 ήταν μόλις 6,8% για τους άνδρες και 15,8% για τις γυναίκες,
- αύξηση των επισφαλών θέσεων εργασίας και στους άνδρες καθώς αυξήθηκαν τα ποσοστά τους σε μερική και προσωρινή απασχόληση.

Συμπερασματικά

Μετά την ελεύθερη πτώση της απασχόλησης και την εκρηκτική αύξηση των ανέργων στην διάρκεια της οικονομικής κρίσης και ύφεσης, τα δύο τελευταία έτη φαίνεται να αυξάνεται η απασχόληση και να αποκλιμακώνεται το ποσοστό ανεργίας, χωρίς όμως η κατάσταση συνολικά για την

οικονομία να έχει σταθεροποιηθεί και η οικονομία να είναι σε τροχιά ανάπτυξης. «*Η ενίσχυση της αβεβαιότητας, καθώς και οι συνεχείς απαιτήσεις των δανειστών για επιπλέον μέτρα υλοποίησης της πολιτικής της εσωτερικής υποτίμησης αποτελούν τους κύριους παράγοντες που βραχυπρόθεσμα απειλούν να ανατρέψουν την τάση αποκλιμάκωσης της ανεργίας*⁶»:

Η απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων συνεχίζεται κινούμενη στην κατεύθυνση της ευελιξίας και των εξατομικευμένων συμβάσεων, συρρικνώνοντας τα εργασιακά δικαιώματα και αποδιαιρώνοντας το θεσμικό πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων και των ΣΣΕ. «*Η απορρύθμιση της αγοράς εργασίας δεν αυξάνει την ανταγωνιστικότητα, παρά μόνο το αναπτυξιακό έλλειμμα της ελληνικής οικονομίας και τη φτωχοποίηση των εργαζομένων*⁷».

Με τα μέτρα που επιβάλλονται από το 2010 και μετά, η κοινωνία οδηγείται στην αποδυνάμωση της συλλογικής διάστασης, στην εξατομίκευση των εργασιακών σχέσεων και σε περαιτέρω διεύρυνση των ανισοτήτων.

Όλα αυτά αποτελούν κρίσιμα ζητήματα που πρέπει και έχουν προτεραιότητα στις διεκδικήσεις των συνδικάτων, που στόχο τους έχουν την αποδιάρθρωση του μηχανισμού διαρκούς υποτίμησης της εργασίας, την δημιουργία βιώσιμων θέσεων πλήρους απασχόλησης, την αναδιανομή του εισοδήματος (αποκατάσταση πρωτογενούς αναδιανομής υπέρ των μισθωτών) και τον σχεδιασμό πολιτικών για την αποκατάσταση της τάξης των κοινωνικών αναγκών με την ενίσχυση των δημόσιων και κοινωνικών δαπανών και όχι της τάξης του κέρδους.

6. ΙΝΕ ΓΣΕΕ, ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2016

7. Ομοίως με την ανωτέρω σημείωση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Π.Π.1: Μέσες καθαρές αμοιβές του συνόλου των μισθωτών σε διάκριση πλήρους και μερικής απασχόλησης, σε ιδιωτικό και ευρύτερο δημόσιο τομέα, 2010-2015, σε €

ΣΥΝΟΛΟ ΜΙΣΘΩΤΩΝ	2015	2014	2013	2012	2011	2010
ΣΥΝΟΛΟ	864,09	768,22	949,62	1013,13	1074,19	1078,04
ΠΛΗΡΗ	916,59	831,78	1006,80	1061,16	1111,73	1113,82
ΜΕΡΙΚΗ	414,20	413,56	416,57	459,85	503,77	502,73
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ						
ΣΥΝΟΛΟ	769,66	754,50	846,56	913,24	950,44	965,64
ΠΛΗΡΗ	832,32	825,03	917,67	971,75	992,01	1004,62
ΜΕΡΙΚΗ	406,56	358,15	413,98	451,46	488,76	488,11
ΕΥΡΥΤΕΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ						
ΣΥΝΟΛΟ	1057,21	1037,02	1126,69	1191,09	1294,47	1286,01
ΠΛΗΡΗ	1066,16	1050,57	1141,10	1205,65	1312,18	1305,86
ΜΕΡΙΚΗ	547,46	503,32	446,85	537,07	593,37	577,65

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2010 - 2015 Γ' τριμήνου.
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Π.Π.2: Μέσες καθαρές αμοιβές γυναικών σε διάκριση πλήρους και μερικής απασχόλησης, σε ιδιωτικό και ευρύτερο δημόσιο τομέα, 2010-2015, σε €

ΓΥΝΑΙΚΕΣ	2015	2014	2013	2012	2011	2010
ΣΥΝΟΛΟ	796,94	695,76	860,64	928,83	986,93	992,87
ΠΛΗΡΗ	859,45	766,59	934,35	992,07	1037,39	1045,26
ΜΕΡΙΚΗ	398,93	404,62	391,35	447,06	471,59	472,99
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ						
ΣΥΝΟΛΟ	690,00	675,53	739,73	808,00	838,47	857,70
ΠΛΗΡΗ	760,51	757,31	828,67	879,13	890,08	912,22
ΜΕΡΙΚΗ	392,77	352,05	387,00	440,63	464,96	461,99
ΕΥΡΥΤΕΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ						
ΣΥΝΟΛΟ	1009,46	994,72	1057,28	1135,14	1228,57	1218,36
ΠΛΗΡΗ	1022,38	1010,22	1075,70	1159,82	1256,09	1248,94
ΜΕΡΙΚΗ	494,73	498,68	440,37	495,00	507,21	525,58

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2010 - 2015 Γ' τριμήνου.
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Π.Π.3: Μισθολογική διαφορά (χάσμα αμοιβών) ανδρών γυναικών σε διάκριση πλήρους και μερικής απασχόλησης, σε ιδιωτικό και ευρύτερο δημόσιο τομέα, 2010-2015

ΓΥΝΑΙΚΕΣ / ΑΝΔΡΕΣ	2015	2014	2013	2012	2011	2010
ΣΥΝΟΛΟ	86,52	83,68	84,21	85,77	86,29	86,65
ΠΛΗΡΗ	89,33	86,77	88,04	89,02	88,82	89,72
ΜΕΡΙΚΗ	91,33	94,76	85,22	92,27	84,03	82,99
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ						
ΣΥΝΟΛΟ	82,52	82,36	79,52	80,96	81,04	81,99
ΠΛΗΡΗ	85,76	86,50	84,63	84,60	83,72	85,43
ΜΕΡΙΚΗ	92,06	95,78	84,27	93,55	87,82	84,78
ΕΥΡΥΤΕΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ						
ΣΥΝΟΛΟ	91,83	92,45	89,09	91,56	90,82	90,46
ΠΛΗΡΗ	92,59	92,91	89,88	93,20	92,31	92,13
ΜΕΡΙΚΗ	75,91	97,80	95,98	70,81	63,83	72,81

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2010 - 2015 Γ' τριμήνου.
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Π.Π.4: Ποσοστιαίες μεταβολές μέσων καθαρών αμοιβών ανά φύλο σε διάκριση πλήρους και μερικής απασχόλησης, σε ιδιωτικό και ευρύτερο δημόσιο τομέα, 2010-2015

ΣΥΝΟΛΟ ΜΙΣΘΩΤΩΝ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΣΥΝΟΛΟ	-19,6%	-19,7%	-19,8%
ΠΛΗΡΗ	-17,4%	-17,8%	-17,7%
ΜΕΡΙΚΗ	-23,4%	-15,7%	-17,6%
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΣΥΝΟΛΟ	-20,1%	-19,6%	-20,3%
ΠΛΗΡΗ	-17,0%	-16,6%	-17,2%
ΜΕΡΙΚΗ	-21,7%	-15,0%	-16,7%
ΕΥΡΥΤΕΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΣΥΝΟΛΟ	-18,4%	-17,1%	-17,8%
ΠΛΗΡΗ	-18,5%	-18,1%	-18,4%
ΜΕΡΙΚΗ	-9,7%	-5,9%	-5,2%

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2010 - 2015 Γ' τριμήνου.
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Π.Π.5: Μέσες καθαρές αμοιβές ανδρών σε διάκριση πλήρους και μερικής απασχόλησης, σε ιδιωτικό και ευρύτερο δημόσιο τομέα, 2010-2015, σε €

ΑΝΔΡΕΣ	2015	2014	2013	2012	2011	2010
ΣΥΝΟΛΟ	921,15	831,50	1021,96	1082,97	1143,78	1145,88
ΠΛΗΡΗ	962,10	883,46	1061,27	1114,41	1167,97	1165,08
ΜΕΡΙΚΗ	436,81	426,99	459,21	484,50	561,19	569,94
ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ						
ΣΥΝΟΛΟ	836,18	820,18	930,26	998,00	1034,64	1046,09
ΠΛΗΡΗ	886,77	875,47	979,15	1039,13	1063,15	1067,76
ΜΕΡΙΚΗ	426,64	367,55	459,24	471,02	529,43	544,95
ΕΥΡΥΤΕΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ						
ΣΥΝΟΛΟ	1099,26	1076,00	1186,81	1239,82	1352,78	1346,89
ΠΛΗΡΗ	1104,20	1087,35	1196,86	1244,40	1360,66	1355,60
ΜΕΡΙΚΗ	651,74	509,92	458,79	699,02	794,60	721,85

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2010 - 2015 Γ' τριμήνου.
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Π.Π.6: Μεταβολές καθαρών αμοιβών ανά φύλο σε διάκριση πλήρους και μερικής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας 2010-2015

Εύρος καθαρών αμοιβών (Ιδιωτικός τομέας)	Πλήρης Απασχόληση			Μερική Απασχόληση		
	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
Μέχρι 499 Ευρώ	25.766	28.829	54.595	42.358	45.096	87.454
500 έως 699 Ευρώ	96.617	84.067	180.684	3.589	2.842	6.431
700 έως 799 Ευρώ	10.644	-24.890	-14.246	-1.159	-2.832	-3.991
800 έως 899 Ευρώ	-2.250	-35.994	-38.244	-999	153	-846
900 έως 999 Ευρώ	-39.086	-36.639	-75.725	-206	-218	-424
1.000 έως 1.099 Ευρώ	-93.206	-45.374	-138.580	-369	-623	-992
1.100 έως 1.299 Ευρώ	-91.588	-37.548	-129.136	-14	360	346
1.300 έως 1.599 Ευρώ	-51.946	-11.148	-63.094	-29	-371	-400
1.600 έως 1.749 Ευρώ	-11.375	-3.211	-14.586	0	0	0
1750 Ευρώ και άνω	-15.813	-2.284	-18.097	-404	-415	-819
Δεν γνωρίζουν/Δ.Α.	-46.312	-23.947	-70.259	-1.832	933	-899
ΣΥΝΟΛΟ	-218.549	-108.139	-326.688	40.935	44.925	85.860

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2010 & 2015 Γ' Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Π.Π.7: Ποσοστιαία κατανομή ανά εύρος καθαρών αμοιβών και φύλο των πλήρως απασχολούμενων στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας 2010 & 2015

Πλήρης Απασχόληση Εύρος καθαρών αμοιβών	2015			2010		
	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
ΣΥΝΟΛΟ	810.833	595.243	1.406.076	1.029.392	703.387	1.732.779
Μέχρι 499 Ευρώ	4,4%	7,5%	5,7%	1,0%	2,3%	1,5%
500 έως 699 Ευρώ	19,3%	30,0%	23,9%	5,8%	13,5%	8,9%
700 έως 799 Ευρώ	14,8%	16,2%	15,4%	10,7%	17,3%	13,3%
800 έως 899 Ευρώ	14,1%	13,1%	13,7%	11,3%	16,2%	13,3%
900 έως 999 Ευρώ	9,0%	6,3%	7,9%	10,9%	10,5%	10,8%
1.000 έως 1.099 Ευρώ	6,2%	4,4%	5,4%	13,9%	10,2%	12,4%
1.100 έως 1.299 Ευρώ	7,4%	4,6%	6,2%	14,7%	9,2%	12,5%
1.300 έως 1.599 Ευρώ	4,4%	2,9%	3,8%	8,5%	4,1%	6,7%
1.600 έως 1.749 Ευρώ	1,1%	0,5%	0,8%	2,0%	0,8%	1,5%
1750 Ευρώ και άνω	3,3%	1,2%	2,4%	4,1%	1,3%	3,0%
Δεν γνωρίζουν/Δ.Α.	16,0%	13,2%	14,8%	17,1%	14,6%	16,1%

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2010 & 2015 Γ' Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

Π.Π.8: Ποσοστιαία κατανομή ανά εύρος καθαρών αμοιβών και φύλο των μερικώς απασχολούμενων στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας 2010 & 2015

Μερική Απασχόληση Εύρος καθαρών αμοιβών	2015			2010		
	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο
ΣΥΝΟΛΟ	94.077	137.503	231.580	53.143	92.576	145.719
Μέχρι 499 Ευρώ	63,9%	68,2%	66,4%	33,5%	52,5%	45,6%
500 έως 699 Ευρώ	17,8%	17,0%	17,4%	24,8%	22,2%	23,2%
700 έως 799 Ευρώ	2,7%	1,8%	2,2%	6,9%	5,8%	6,2%
800 έως 899 Ευρώ	1,9%	1,5%	1,7%	5,2%	2,1%	3,2%
900 έως 999 Ευρώ	1,5%	0,2%	0,7%	3,0%	0,6%	1,4%
1.000 έως 1.099 Ευρώ	0,7%	0,1%	0,3%	2,0%	0,8%	1,2%
1.100 έως 1.299 Ευρώ	0,4%	0,3%	0,3%	0,8%	0,0%	0,3%
1.300 έως 1.599 Ευρώ	0,5%	0,0%	0,2%	0,9%	0,4%	0,6%
1.600 έως 1.749 Ευρώ	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
1750 Ευρώ και άνω	0,0%	0,0%	0,0%	0,8%	0,4%	0,6%
Δεν γνωρίζουν/Δ.Α.	10,6%	10,9%	10,8%	22,2%	15,2%	17,7%

Πηγή: Γ.Γ. ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 2010 & 2015 Γ' Τριμήνου
Επεξεργασία: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γ. Κρητικίδης)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

1 Μαρτίου 2016

Συμμετοχή του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ (Χρ. Τριανταφύλλου) σε συνεδρίαση της παιδαγωγικής συμβουλευτικής επιτροπής του Ευρωπαϊκού Συνδικαλιστικού Ινστιτούτου (ΕΤΙ) στις Βρυξέλλες, με θέματα εργα-

σίας τον απολογισμό και προγραμματισμό των δραστηριοτήτων και την παιδαγωγική εξειδίκευση του προγράμματος συνδικαλιστικής επιμόρφωσης του ΕΤΙ για την επόμενη περίοδο.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ
Ιουλιανού 24, Τ.Κ. 104 34
Κωδ. 3385